Poštni urad 9021 Celovec — Verlagspostamt 9021 Klagenfurt Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1.30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXVI. Celovec, petek, 8. oktober 1971 Štev. 40 (1525)

V nedeljo ni alternative!

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in naš list sta že zavzela jasno in nedvoumno stališče do volitev dne 10. oktobra. Če danes tukaj ponovno razpravljamo o tem vprašanju, potem zato, ker sta ves dosedanji potek in razvoj volilnega boja potrdila pravilnost gledišča ZSO in njenega proglasa. V zadnjih dneh neposredno pred dnevom volitev so se v vseh dvomljivih in nejasnih vprašanjih razčistila stališča posameznih strank.

Ni naš namen, na tem mestu razpravljati o splošno-avstrijskih problemih, ki so po televizijski diskusiji predsednikov obeh velikih strank v zadnjem času najbolj razburkali strankarske stratege in javno mnenje. Ne, da bi nas ti problemi ne zanimali, vendar se nam koroškim Slovencem ni treba bati podržavljenja ali podružabljenja osnovne industrije ali proizvodnih sredstev. Nasprotno bi bili kar veseli, če bi se povečale dejanske možnosti zadružne ali družabne uporabe kmetijskih strojev in našemu kmečkemu človeku olajšale naporno delo. Prav tako bi bili naši kmečki fantje, pa tudi naši študentje zelo veseli, če ne bi prišlo do dodatnih 60 dni obveznih orožnih vaj, marveč bi se uresničilo stališče Kreiskega, da v praksi ne bo treba odslužiti več kakor 30 dni po odslužENem vojaškem roku.

Toda te, čeprav pomembne zadeve za nas koroške Slovence same ne morejo biti merodajne za odločitev na nedeljskih volitvah. Slej ko prej morajo biti za nas najbolj važni narodnostni vidiki!

Tudi v tem pogledu so se v zadnjih dneh razčistila stališča. Če smo enotnega mišljenja in spoznanja, da se moramo kot državljani poslužiti svojih demokratičnih pravic in soodločati pri oblikovanju politične volje v državi, potem za nas pri izbiri, kateri stranki naj damo svoj glas, sploh ni alternative.

Če pustimo ob strani majhni stranki, ki ena zaradi svoje nemške nacionalne in protislovenske nastrojenosti, druga pa zaradi svoje ozke in dirigirane politike, s katero se je sama zmanevrirala v popolno izolacijo od avstrijskih delovnih množic in katere podpora bi za nas poleg nacionalne pomenila tudi družbeno izolacijo, za nas ne prideta v poštev, ostane le izbira med ÖVP in SPÖ.

Ob tej izbiri pa nikakor nočemo usmerjati svojih pogledov v preteklost. V tej smeri smo že ponovno ocenili gledanje in dejavnost obeh strank ter iznesli svojo jasno in nedvoumno kritiko. Gre torej samo za stališča teh strank do našega vprašanja danes.

Pri tem pa moramo ugotoviti, da ÖVP tako v volilnem boju kakor v tisku koroških Slovencev sploh ne pozna, marveč jih enostavno zamolči. Saj niti koroški politik dr. Schleinzer v svojih govorih, niti Volkszeitung, niti Kleine Zeitung do danes v svojih volilnih člankih in propagandnih spisih niso omenili obstoja slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem in njenih odprtih vprašanj, ki še vedno čakajo na rešitev.

To nikakor ni le naključje, marveč dosleden izraz politike ÖVP, ki se noče zameriti nacionalističnim krogom, ki jih ne vabi v svoj krog samo s svojimi „neodvisnimi" kandidati, marveč tudi z rahlo politiko do FPÖ, s katero hoče, kakor kaže primer dr. Scrinzija, pozneje kovati stike za eventualno vladno sodelovanje. Prav v zadnjih dneh je namreč prišlo do jasnosti tudi glede „rdeče-modre" koalicije. Dr. Kreisky je jasno in nedvoumno zanikal kakršenkoli tozadevni predvolilni sporazum, drugi visoki socialistični funkcionarji pa sploh niso zakrili svojega odpora proti FPÖ, medtem ko je dr. Schleinzer ponovno poudarjal, da „ÖVP z FPÖ več povezuje, kakor jo od nje loči".

Če se torej lahko govori danes o nevarnosti sodelovanja ali celo koalicije z FPÖ, potem to v trenutnem položaju brez dvoma velja v večji meri za ÖVP.

Po drugi strani pa lahko zabeležimo, da je prvič v zgodovini sploh zvezni kancler in predsednik največje avstrijske stranke v volilni agitaciji za državni zbor opozoril javnost na nerešeno problematiko slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem in se obvezal za reševanje tega vprašanja „ne glede na to, ali nekateri to radi slišijo ali ne".

Zveza slovenskih organizacij je v svojem proglasu že pred to kanclerjevo izjavo poudarila, da koroški Slovenci upravičeno pričakujemo v smislu svoječasno danih obljub od zveznega kanclerja dr. Kreiskega nadaljevanje reševanja odprtih vprašanj. Po tej njegovi slovesno podani zagotovitvi pa smo o tem lahko še bolj prepričani. Zato za koroškega Slovenca, ki se bo v nedeljo odločal po svoji vesti in odgovornosti za narodnostne koristi, sploh ne more biti druge alternative, kakor da bo glasoval za

SOCIALISTIČNO STRANKO AVSTRIJE

KANCLER KREISKY POUDARJA:

„V določilih državne pogodbe, ki se nanašajo na manjšine, ne vidim nobene obremenitve, marveč jih smatram za moralno obveznost"

Ob koncu minulega tedna je predsednik Socialistične stranke Avstrije zvezni kancler dr. Bruno Kreisky v okviru svoje predvolilne kampanje obiskal tudi Koroško ter v številnih krajih dežele na večjih in manjših volilnih zborovanjih tolmačil program SPÖ in socialistične vlade za moderno Avstrijo.

Kakor deželni glavar Sima na zborovanju v Celovcu, kjer se je zavzel za reševanje manjšinskih vprašanj, tako je kancler Kreisky spregovoril o manjšinski problematiki na zborovanju v Dobrli vasi. Poudaril je:

„K vam sem še posebno rad prišel, ker vam želim povedati, da hočemo napraviti vse, kar je v naših močeh, da zagotovimo miroljubno sožitje vseh Avstrijcev v tej državi. Bil sem med tistimi, ki so se svoječasno v Moskvi pogajali o državni pogodbi. Zdaj, ko ni več Raaba, Schärfa in Figla, smatram za svojo posebno dolžnost, obveznosti iz državne pogodbe ne samo spoštovati, marveč vidim v državni pogodbi temelj avstrijske suverenosti, naše samostojnosti in neodvisnosti.

Tako tudi v tistih določilih državne pogodbe, ki se nanašajo na avstrijske manjšine, ne vidim nobene obremenitve, marveč jih smatram za samo po sebi razumljivo obveznost. Zato bom napravil vse, kar je v moji moči, da preprečim vnašanje razdora med nas. Hočem tukaj to posebej povedati in tisti, ki me poznajo ter so imeli z menoj opraviti v letih delovanja kot zunanji minister, vedo, koliko razumevanja imam za manjšine in tukaj za slovensko manjšino. To izjavljam ne glede na to, ali to nekateri radi slišijo ali ne. Gre za moralno obveznost, ki jo imamo, in to obveznost tudi rade volje prevzamem nase."

Podpora kmetijski šoli v Podravljah

Ko je slovenska kmetijska šola v Podravljah po dolgoletnih prizadevanjih pred meseci dobila pravico javnosti, je vodstvo šole na pristojnih mestih zaprosilo tudi za finančno pomoč pri adaptaciji in opremi šolskega poslopja. Te dni je deželni svetnik Leopold Wagner (SPÖ) sporočil, da je bilo s strani dežele tej prošnji ugodeno in da bo kmetijska šola v Podravljah prejela subvencijo v višini 50.000 šilingov.

Pozitivno rešitev pozdravljamo in se je veselimo, hkrati pa izražamo prepričanje, da bo prej ali slej prišlo tudi do ustanovitve javne slovenske kmetijske šole, kakor sta jo zahtevali osrednji organizaciji koroških Slovencev.

Z vprašanjem pomoči kmetijski šoli v Podravljah se je prejšnji teden bavil tudi odbor za prosveto in kulturo republiškega zbora SR Slovenije, ko je obravnaval pobudo Gospodarske zbornice Slovenije in prizadevanja nekaterih slovenskih gospodarskih organizacij za zbiranje sredstev kot pomoč za adaptacijo in opremo slovenske kmetijske šole v Podravljah. Člani odbora so pobudo podprli, hkrati pa naglasili, da so v prvi vrsti avstrijske oblasti dolžne tej šoli zagotoviti ustrezne delovne pogoje in s tem prispevati k uresničitvi člena 7 državne pogodbe ter tako pomagati k hitrejšemu gospodarskemu in kulturnemu razvoju slovenske manjšine na Koroškem.

Pri nedeljskih volitvah

gre za važno in daljnosežno odločitev

V zadnjih dneh pred nedeljskimi volitvami se v tisku množijo ugotovitve, da gre tokrat za izredno važno in daljnosežno odločitev. Letošnje državnozborske volitve primerjajo nekateri z letom 1945, ko je padla odločitev, ki je več ali manj oblikovala politično življenje za dve desetletji.

Zato je seveda razumljivo, da se pri političnih strankah in tudi v drugih politično angažiranih krogih že zdaj bavijo z vsemi morebitnimi možnostmi izida volitev. Tozadevno je slišati najrazličnejše prognoze — take, ki so zgrajene na podlagi izida lanskih volitev, pa tudi take, ki jih narekujejo zgolj špekulativna razglabljanja. Toda v enem kot v drugem primeru so take „napovedi" povsem nezanesljive, saj je ravno pri teh volitvah treba upoštevati toliko neznank, da kolikor toliko veljavne napovedi še nihče ne more dati.

Eno pa je že zdaj precej gotovo: odločitev med obema velikima strankama bo po vsej verjetnosti zelo pičla. Že nekaj desettisoč glasov lahko pomeni za SPÖ absolutno večino, kakor tudi za ÖVP že nekaj desettisoč glasov lahko zadostuje, da spet postane najmočnejša stranka. S tem pa je neposredno povezano tudi vprašanje morebitne vladne koalicije po teh volitvah.

Torej je utemeljena trditev, da bo pri volitvah v nedeljo šlo za važno in daljnosežno odločitev. Od izida teh volitev zavisi, kakšna bo usmeritev bodočega razvoja v Avstriji in v kolikšni meri bo zagotovljena stabilnost.

Glasovali bomo za listo 1 Socialistično stranko Avstrije

Objava ZSO

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem je dne 3. septembra 1971, ko je sklepala o svojem stališču do državnozborskih volitev, tudi sklenila, da v interesu skupnih zadev in zahtev celotne slovenske narodne skupnosti na Koroškem in zlasti eventualnega skupnega nastopa koroških Slovencev pri kmetijsko-zborskih volitvah v volilni borbi in med njo ne bo v kakršnikoli obliki polemizirala z Narodnim svetom koroških Slovencev.

V korist potrebne skupnosti koroških Slovencev se bo ZSO tega sklepa dosledno držala tudi v bodoče in zato tudi ne zavzemamo stališča do iznašanj in neutemeljene kritike NskS na zboru njegovih zaupnikov, kakor je to bilo objavljeno v Našem tedniku z dne 30. septembra 1971.

To velja tudi za odločitev zaupnikov NskS „za samostojen nastop pri kmetijsko-zborskih volitvah".

ZSO, ki je že pred tem sklepom NskS predlagala o tem vprašanju skupen posvet, v interesu dosedanjega tozadevnega sodelovanja obžaluje to samolastno in samovoljno odločitev NskS, hkrati pa jo upošteva kot demokratično pravico samostojne organizacije, kakršna je razumljivo NskS. ZSO je na osnovi tega novega položaja prisiljena, da o kmetijsko-zborskih volitvah pač tudi samostojno odloča in bo to storila v prihodnjih dneh.

Celovec, dne 6. 10. 1971.

Izvršni odbor ZSO

ÖVP in FPÖ družno proti SPÖ

Volkszeitung

Postraub: Der Verdächtige leugnet

Scrinzi zu Schleinzer: „Viel Erfolg am 10. 10."

KLAGENFURT (Eigenbericht). — In der letzten Phase des Wahlkampfes bahnt sich eine bemerkenswerte Wende in der FPÖ-Anhängerschaft an. So erschien Abg. Dr. Scrinzi spontan bei einer Versammlung Dr. Schleinzers und wünschte ihm viel Erfolg. Mit anderen Worten: Wer ein totales sozialistisches Österreich verhindern will, der muß für Dr. Schleinzer eintreten.

FPÖ-jevski poslanec Scrinzi, ki je v dunajskem parlamentu zahteval ugotavljanje manjšine, želi predsedniku ÖVP Schleinzerju uspeh pri nedeljskih volitvah. FPÖ in ÖVP sta se torej spet našli in družno nastopata proti SPÖ. Za koroške Slovence torej odločitev ne more biti težka!

Socialistična vlada je dokazala

DA JE SPOSOBNA USMERJATI GOSPODARSKI RAZVOJ

V moderni industrijski družbi imamo že vrsto let opravka z neprenehnim naraščanjem cen in padanjem kupne moči pridelanega denarja. Ta pojav je posledica tako imenovane proste igre sil v gospodarstvu. V Avstriji smo ga občutili vsa leta po drugi svetovni vojni, ko je bila vlada pod vplivom ÖVP. Ta vlada, vseeno, če je imela ÖVP v njej večino ali pa ko je vladala sama, se je za uravnovešenost gospodarstva in za njegovo konstantno rast malo brigala. Glavno besedo so imeli industrijski in bančni menežerji, ki so v prvi vrsti iskali le svoje koristi in prav hudo zanemarjali obče koristi, zlasti pa investicijsko dejavnost kot gonilno silo vsakega napredka. Njihovo zadržanje je privedlo med drugim do najtežje gospodarske krize v Avstriji po drugi svetovni vojni, ki smo jo doživljali v letih 1966—1968.

Vse to pa je tudi privedlo do tega, da je prebivalstvo zgubilo zaupanje v ÖVP, kar se je prav očitno pokazalo ob izidu državnozborskih volitev lani pomladi. Ne nazadnje prav zaradi zadržanja svoje vlade do perečih sodobnih gospodarskih vprašanj je ÖVP pri tedanjih volitvah zgubila večino in je prebivalstvo le-to zaupalo SPÖ. Vse kaže, da je gospodarski program, ki ga je SPÖ pripravila v letih parlamentarne opozicije, našel med prebivalstvom pozitivnejši odmev, kot ga je našel skoraj istočasno alternativni načrt, ki je po svojem avtorju, tedanjem finančnem ministru dobil ime Korenov plan. Pokazalo se je, da ga po smrti Raaba čedalje bolj heterogena ÖVP ni mogla uveljaviti niti v lastnih vrstah. Po eni strani ni ugajal njeni zvezi delavcev in nameščencev, po drugi pa je podžgal jezo kmetov, ki so v Bauernbundu čedalje bolj spoznavali prisiljenega tolmača interesov industrijskih in finančnih menežerjev. Končno SPÖ pri zadnjih državnozborskih volitvah ni zastonj ravno na vasi zabeležila največji porast glasov.

Ko je po lanskih volitvah SPÖ sestavila samostojno vlado, se je na operativnem področju narodnega gospodarstva Avstrije precej spremenilo. Z novo vlado je začel v gospodarstvu veti nov veter. Ta veter je bilo mogoče čutiti zlasti na dveh področjih: v močnem povečanju investicijske dejavnosti industrije in v povečanem vplivu vlade na razvoj gospodarske konjunkture. S svojim dolgoročnim programom sta SPÖ in njena vlada pridobili na zaupanju tako med industrijskimi krogi kot med delovnimi ljudmi v mestih in na podeželju.

Temu zaupanju se je SPÖ tudi po svoje oddolžila. Oddolžila se je na več načinov; v tem članku hočem omeniti le tiste, ki se nanašajo na gospodarstvo. In tu stoji na prvem mestu ustalitev razvoja gospodarske konjunkture. Mednarodno so se vse napovedi leta 1969 glasile, da bo leto 1970 tudi Avstriji prineslo pričetek upadanja gospodarske rasti, ki se bo vlekla skozi leto 1971. Resnica je bila vendar drugačna. Leta 1970 ni prišlo do upada gospodarske rasti in letos je gospodarska konjunktura pri nas celo živahnejša, kot je bila lani. Povpraševanje za blagom je bilo v prvem polletju za 10 odstotkov višje kot lani, bruto narodni produkt pa se je povečal za 6 odstotkov.

Tudi na začetku jeseni ni opažati popuščanja konjunkture, nasprotno pričakuje institut za gospodarsko raziskovanje tudi v drugem polletju večjo investicijsko dejavnost kot v prvem polletju, vsled česar bo tudi v prihodnjem letu konjunktura ugodna. Omenjeni institut meni, da smemo v naši državi tudi prihodnje leto računati z gospodarsko rastjo 4,5 odstotka.

V moderni industrijski družbi je razvoj konjunkture v veliki meri in čedalje bolj odvisen od zadržanja vlade pri državnih investicijah. V tem pogledu je mogoče marsikaj zapisati v dobro sedanji vladi, zlasti to, da je pri realizaciji državnih proračunov za leto 1970 in 1971 znala jasno ločiti med potrebnim in manj potrebnim in da je skrbela za to, da razvoj konjunkture ni škodljivo prenapel zmogljivosti osnovnih činiteljev gospodarstva.

Že lani je vlada v prvem polletju blokirala del državnih investicij za primer, da bi v drugem polletju konjunktura popustila. Isto je napravila v letošnjem prvem polletju, ko je od postavk za državne investicije blokirala 15 odstotkov. Po tej poti ji je uspelo, da je lani skrčila primanjkljaj državnega proračuna in da ga bo tudi letos lahko zmanjšala. Po drugi strani pa je ustvarila rezerve, ki bodo v stanju, da z državne strani poživijo konjunkturo, če bi ta kazala resne znake upadanja.

S tem ukrepom, ki prihaja delodajalcem enako v prid kot delojemalcem, je sedanja vlada bistveno pripomogla tudi k temu, da kupna moč šilinga ni padla tako kot bi lahko, če bi se konjunktura razvijala zgolj na bazi proste igre gospodarskih sil. Cene niso bolj narasle kot v povprečju zadnjih let, medtem ko so se zaslužki očitno zvišali. Najboljši dokaz tega je očividno povečanje povpraševanja za finalnimi izdelki na začetku letošnje jeseni.

Pri ločitvi med potrebnim in manj potrebnim je socialistična vlada med prvo uvrstila poseben program za zboljšanje gospodarskih pogojev gorskih kmetov, po katerem bo za zboljšanje infrastrukture kmetijstva v alpskih predelih do leta 1975 investirala 1,5 milijarde šilingov. Pod sedanjo vlado je v pospeševanju gospodarstva dobilo končno tudi turistično gospodarstvo status, ki ga zasluži kot posrednik letnih turističnih deviz, ki že preraščajo vrednost 20 milijard šilingov, v državno blagajno.

Tako ob zaključku lahko rečemo, da je socialistična vlada v naši državi prvič dokazala, da je vsaki vladi mogoče usmerjati gospodarski razvoj in brzdati prosto igro sil v prid boljše gospodarske in s tem tudi socialne trdnosti prebivalstva. *(bl)*

PROJEKT „GORNJI JADRAN":

Načrtovanje za leto 2000

V Jugoslaviji se bavijo z velikimi in daljnosežnimi načrti za razvoj turističnega gospodarstva. Eden izmed teh načrtov je tako imenovani projekt „Gornji Jadran", ki zajema območje skupno 46 občin, od tega 33 na Hrvaškem ter 13 na Slovenskem. Gre pri tem za prvi prostorski plan v Jugoslaviji, ki zajema tako veliko ozemlje. Projekt bo izdelan predvidoma že v dveh ali treh mesecih, uresničen pa naj bi bil do leta 2000.

Regija, to je severozahodni del države na območju, ki gravitira proti morju, ni homogena, njena skupna poteza pa je, da je turizem prisoten v vseh njenih občinah. Projekt, ki ga zdaj pripravljajo, ima namen zaokrožiti ves zajeti prostor, da bo to homogena turistična regija.

Po uresničitvi projekta naj bi bilo v tej regiji skupaj 1,330.000 turističnih ležišč, v katerih bi bilo letno 132 milijonov prenočitev (52 milijonov domačih in 79 milijonov inozemskih). 13 slovenskih občin, kolikor jih zajema ta projekt, bi razpolagalo s 130.000 turističnimi ležišči, in sicer bi imeli na jadranski obali 46.000, na Krasu in v Soški dolini 18.000 ter v alpskem predelu 66.000 ležišč, kjer bi dosegli 16 milijonov prenočitev na leto. V turističnem gospodarstvu bo po realizaciji projekta potrebnih 22.500 stalnih in 42.000 sezonskih delavcev.

Za uresničitev tega projekta bo po sedanjih računih potrebnih 608 milijonov dolarjev, toda leta 2000 naj bi turizem v tej regiji prinesel že 1580 milijonov dolarjev, od katere vsote bi na slovenski del regije odpadlo 282 milijonov dolarjev.

KOČEVJE SLAVI 500-LETNICO

Minulo soboto in nedeljo so bile v Kočevju velike slovesnosti, posvečene 500-letnici mesta, hkrati pa so obhajali tudi letošnji občinski praznik ter se spominjali 30-letnice vstaje slovenskega naroda.

O zgodovini Kočevja, ki je pred pol stoletjem dobilo mestne pravice in ki je izredno važno vlogo igralo tudi med junaško narodnoosvobodilno borbo slovenskega naroda, je na osrednji slavnosti govoril prof. dr. Metod Mikuž. Občinska skupščina je na slavnostni seji sprejela sklep o podelitvi domicila brigadi VDV, sledilo je razvitje prapora občinskega odbora ZZB Kočevje, podelili so plakete in nagrade sklada Jožeta Šeška ter odličja OF, za konec slavja pa so se pri spomeniku padlim poklonili spominu žrtev boja proti tujim okupatorjem.

V okviru teh slovesnosti so na slavnostni seji občinske skupščine Kočevje v zgodovinskem Šeškovem domu, kjer je med narodnoosvobodilno borbo zasedal prvi slovenski parlament, podpisali listino o pobratenju med občinama Dolina pri Trstu in Kočevje. Listino sta podpisala župana obeh občin — Dušan Lovriha iz Doline in Miro Hegler iz Kočevja, ki sta ob tej priložnosti tudi poudarila tradicionalno prijateljstvo med obema občinama. Besedilo listine pravi, da „so z namenom, da bi pospeševali in gojili najplemenitejše odnose prijateljstva in razumevanja med prebivalci matičnega naroda SRS in obeh živečih narodov dežele Furlanije-Julijske krajine, sprejeli listino o trajnem prijateljstvu med občino Dolina in občino Kočevje, v duhu pravil Svetovne federacije pobratenih mest, kot bistven prispevek k stvari prijateljstva med ljudstvi vseh narodov, ki žele mir".

Te misli je v svojem govoru poudaril tudi kočevski župan Hegler, ki je menil, da temelji listina o prijateljstvu na idejah medsebojnega spoštovanja in sodelovanja ter človečanske in rodoljubne misli, na skupnem boju v NOB za narodno in socialno svobodo. „Ko gradimo svojo lastno prihodnost, si želimo predvsem miru in sožitja, enakosti in svobode vseh narodov, ne glede na njihovo pripadnost. Prepričani smo, da v teh prizadevanjih nismo sami, temveč so z nami demokratične in progresivne sile v svetu." In v enakem smislu je tudi dolinski župan Lovriha izrazil prepričanje, da bo pobratenje obojestransko koristno, da bo omogočilo še večje in vsestransko sodelovanje med obema občinama in da bo še bolj utrdilo bratske vezi.

Nekaznovani nacistični zločinci

bremenijo odnose med Češkoslovaško in Nemčijo

Po sporazumih, ki so jih dosegli med Zahodno Nemčijo na eni in Sovjetsko zvezo oziroma Poljsko na drugi strani, se zdaj trudijo, da bi uredili odnose tudi med drugimi vzhodnimi državami ter Zahodno Nemčijo. Posebno velja to za odnose med Češkoslovaško in Zahodno Nemčijo, ki doslej še nimata rednih diplomatskih zvez.

O teh odnosih je bilo govora tudi na nedavni konferenci češkoslovaške komisije za nacistične vojne zločine, ki je zastopnikom domačega in tujega tiska orisala dejavnost nacističnih zločincev med zadnjo vojno na Češkem in Moravskem. Na vprašanje, ali raziskovanja o nacističnih zločinih ne ustvarjajo neprijetnega vzdušja v trenutku, ko se Bonn in Praga pogajata o normalizaciji odnosov, je predstavnik omenjene komisije izrecno poudaril: Za normalizacijo odnosov je potrebno, da bonski voditelji obsodijo nacistične zločine in jasno dokažejo, da sedanja in nacistična Nemčija nimata nič skupnega. Predvsem pa mora Bonn razveljaviti tako imenovani münchenski sporazum, na podlagi katerega je Nemčija septembra 1938 zasedla Sudete.

Glede dejavnosti nacističnih oblasti pa so bili navedeni naslednji podatki: Nacistična posebna sodišča so samo v prvih treh mesecih svoje dejavnosti na Češkem in Moravskem obsodila na smrt 400 oseb. Pod nacistično zasedbo je zgubilo življenje v koncentracijskih taboriščih 360.000 Čehov in Slovakov, nadaljnjih 600.000 oseb pa je moralo opravljati prisilno delo v rajhu.

Posebno pozornost posveča komisija skupini 13 vodilnih esesovcev, ki še zdaj nekaznovani živijo na svobodi bodisi v Zahodni Nemčiji, deloma pa menda tudi v Avstriji. Zato je komisija že leta 1967 poslala zahodnonemškim in avstrijskim oblastem dokumentacijo o teh zločincih, vendar doslej ni prejela kakšnega posebnega odgovora.

PO ŠIROKEM SVETU

BEOGRAD. — Na poti na novo službeno mesto v Indiji, kjer naj bi prevzel posle veleposlanika, je prejšnji teden pri prometni nesreči na ozemlju Irana zgubil življenje znani jugoslovanski politični delavec dr. Radivoj Uvalič. Znan je bil tudi pri nas v Avstriji, saj je bil več let veleposlanik na Dunaju ter je med drugim kazal veliko zanimanje in razumevanje tudi za položaj slovenske in hrvatske narodnostne skupnosti v Avstriji.

BONN. — Ker ima sedanja vladna koalicija socialdemokratske stranke in liberalne FDP v zahodnonemškem parlamentu le pičlo večino šestih glasov, pričakujejo zelo tesen izid glasovanja o pogodbah, ki jih je Zahodna Nemčija sklenila s Sovjetsko zvezo in Poljsko. Opozicijska krščanskodemokratska stranka je namreč že napovedala, da bo v parlamentu glasovala proti tem sporazumom. Kljub temu pa je kancler Brandt prepričan, da bo pri glasovanju dobil potrebno večino. Za primer, da bi do take večine ne prišlo, pa v Zahodni Nemčiji pričakujejo razpis novih volitev.

NEW YORK. — Ameriški zunanji minister William Rogers se je v svojem govoru na zasedanju glavne skupščine OZN ponovno zavzel za to, naj bi bila LR Kitajska sprejeta v Združene narode, vendar naj bi tudi Taivan še naprej ostal član svetovne organizacije.

SAARBRÜCKEN. — Na kongresu zahodnonemške krščanskodemokratske stranke je bil za novega predsednika stranke izvoljen dr. Rainer Barzel, ki je zamenjal dosedanjega predsednika in bivšega kanclerja Kiesingerja. Po izvolitvi za novega predsednika stranke pripisujejo Barzlu tudi velike izglede, da bo postal kandidat CDU za kanclerja pri volitvah leta 1973.

LONDON. — Britanska laburistična stranka se je na svojem kongresu z veliko večino izrekla proti priključitvi Velike Britanije k Evropski gospodarski skupnosti pod pogoji, kot jih je pripravila sedanja konservativna vlada. Poleg tega so na kongresu zahtevali od sedanje vlade, naj razpiše nove volitve, pri katerih bi se prebivalstvo lahko odločilo tudi glede vključitve Velike Britanije v EGS.

SAIGON. — Minulo nedeljo so bile v Južnem Vietnamu predsedniške volitve, pri katerih je kot edini kandidat nastopal dosedanji predsednik general Thieu, dosledni privrženec Washingtona. Zato tudi ne preseneča, da je na volitvah „prepričljivo zmagal". Vendar pa je organizacija južnovietnamskih sil za boj proti diktaturi ustavnemu sodišču že predložila zahtevo, da volitve razveljavi, ker da so rezultati lažni. Svojevrsten je bil tudi potek volitev, saj je bilo pri večjem številu spopadov 20 oseb ubitih, okoli sto pa ranjenih.

DUNAJ. — V dneh od 5. do 14. oktobra gostuje na Dunaju ansambel moskovskega Bolšoj teatra, vodilnega gledališča v Sovjetski zvezi, medtem ko ansambel dunajske Državne opere in dunajskih filharmonikov biva na obisku v Moskvi. Ob priložnosti tega gostovanja je na Dunaj prispela tudi sovjetska ministrica za kulturo Jekaterina Furceva, ki je v zadnjih dneh obiskala nekaj predstav sovjetskega gledališča, poleg tega pa imela razgovore s pristojnimi predstavniki Avstrije o kulturnem in znanstvenem sodelovanju med obema državama.

RIM. — Tajnik izvršne komisije Evropske gospodarske skupnosti Franco Malfatti je zelo pesimistično orisal prihodnost EGS, ker se članice niso sporazumele o skupnem odgovoru na gospodarske in monetarne ukrepe Amerike. Malfatti se je zavzel za sestanek „deseterice" na vrhu, ker bo — kakor je poudaril — ogroženo vse, kar je bilo v okviru Evropske gospodarske skupnosti storjenega v zadnjih 12 letih.

MOSKVA. — Sovjetska avtomatska postaja „Luna-19", ki so jo izstrelili 28. septembra, je zavila na krožni tir in postala umetni satelit Lune. Med poletom so ji dvakrat popravili smer, 26-krat pa vzpostavili radijsko zvezo med kontrolnim centrom in avtomatsko postajo. Sovjetski strokovnjaki izjavljajo, da instrumenti v „Luni-19" delujejo normalno in da izpolnjujejo znanstvene naloge, predvidene v programu.

RIM. — V navzočnosti številnih vodilnih predstavnikov sta rimski in beograjski župan Clelio Dalida in Branko Pešič podpisala sporazum o prijateljstvu in sodelovanju med Rimom in Beogradom. Oba župana sta ob tej priložnosti naglasila pripravljenost za poglabljanje prijateljskih stikov in vsestranskega sodelovanja, v duhu zbliževanja med obema deželama.

ENOTNOST SLOVENSKEGA PROSTORA

pojmujemo kot enotnost pravic in dolžnosti Slovencev

V Celju je bila prejšnji teden konferenca Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije, katere so se udeležili predstavniki iz cele Slovenije pa tudi iz zamejstva, med njimi tudi zastopniki Slovenske prosvetne zveze in Krščanske kulturne zveze iz Celovca. Na kongresu je bilo podano obširno poročilo o delovanju kulturno-prosvetnih organizacij v zadnjih letih ter je bila v tej zvezi posebej prikazana tudi tozadevna dejavnost Slovencev izven matične domovine. Govora je bilo o srednjeročnem razvoju kulture v Sloveniji za obdobje 1971—1975, v tej povezavi pa še posebej o kulturnih skupnostih ter o tako imenovani kulturni akciji, o kateri naj bi se dogovorile družbene organizacije.

Osrednji govor je imel predsednik ZKPOS Ivo Tavčar, ki je med drugim ugotovil, da želijo vzpostaviti nov temeljni odnos med družbo in kulturo, pri čemer gre za zgodovinski proces, ko v zavesti rušijo tradicionalne predstave o mestu kulture v družbi in o bistvu kulture. Poudaril je, da prihodnji razvoj lahko krene v dve smeri: „Ali se bomo gibali v smeri samoupravne in kulturne družbe ali pa bomo postajali vedno bolj potrošniška in manipulirana družba, za katero je značilno pomanjkanje človeških odnosov med ljudmi in duhovna praznina ob siceršnjem izobilju tvarnih dobrin."

V svojem govoru je predsednik Tavčar zavzel stališče tudi do narodnega vprašanja in ugotovil:

„Če razmišljamo o kulturni politiki danes, ne moremo mimo slovenskega narodnega vprašanja, saj je to nenehno prisotno. Narod je pač še vedno tisti družbeni okvir, ki se v njem posameznik uresničuje kot družbeno bitje in povezuje v širšo človeško združbo. Seveda pa mora biti vsak narod, kaj šele majhen, odprt do drugih narodov in v svet.

Slovenstvo danes zagotovo ne more biti etnocentrizem in ne more težiti k zaprtosti in samozadostnosti, ne moremo ga graditi zgolj na folklorizmu, na zbujanju starih šeg in običajev. Za vsak in tudi za naš narod je sicer potrebno tudi ohranjanje folklore. Pri vsakem narodu gre pač tudi za odnos do izročila, do kulturne dediščine, do zgodovine, vendar pa gre hkrati za kritičen odnos do preteklosti s stališča današnjosti in jutrišnjosti. Vsekakor v slovenstvu danes mora biti tudi slovenstvo od včeraj. Če ne bi imeli lastne zgodovine, če bi bili brez lastne kulturne dediščine, ne bi imeli na čem graditi danes, ne česa od včeraj preseči.

Če hočemo biti in ostati odprti v svet, moramo biti trdno zasidrani v globino. Samo površnež, nestalnež, hlastač lahko pozablja na lastne temelje bivanja. Navsezadnje naš narod šele zdaj dokončno postaja zgodovinski narod. Postali smo suveren in državnotvoren narod, hočemo biti tudi moderen narod, ki ni zaverovan v lastno tradicijo, ki se ne vdaja nacionalnemu sentimentalizmu, vendar pa ceni kulturne vrednote svoje preteklosti. Kajti narod, ki ne spoštuje lastne preteklosti, si bo težko gradil svojo prihodnost."

Predsednik Tavčar je naglasil, da ne moremo živeti na včerajšnjih osnovah, od včerajšnjih resnic in vrednot, če hočemo biti moderen narod. S svojo mislijo moramo težiti v prihodnost. Kot narod se moramo nenehno racionalizirati in funkcionalizirati, če hočemo, da bomo preživeli kot narod, ki pa gotovo jutri ne bo več tisti, kot je bil včeraj. „Sredi sveta, ki se hitro spreminja, se moramo tudi mi spreminjati; toda s tem se kot narod ne ukinjamo."

Te opredelitve do slovenskega narodnega vprašanja so potrebne v zvezi z razpravljanjem, ki mu je izhodišče enoten slovenski kulturni prostor, je ugotovil Tavčar, ki je o enotnem slovenskem kulturnem prostoru izjavil naslednje:

„Če govorimo o enotnem slovenskem kulturnem prostoru, potem imamo v mislih vse Slovence, pa naj živijo kjerkoli, četudi ne na strnjenem narodnem ozemlju, znotraj ali zunaj Slovenije. Enotni slovenski kulturni prostor pojmujemo s tem, da ne moremo in ne smemo pristajati na našo ločenost z mejami, marveč težiti, da bi bila v naši zavesti in dejavnosti prisotna misel na ves slovenski živelj, da bi se torej v nas oblikoval občutek take združenosti, h kakršni teži slovenski narod v vsej svoji novejši zgodovini."

Pojem enotnosti slovenskega kulturnega prostora je nastal v zadnjem obdobju, je menil predsednik Tavčar, zlasti kot kritika odnosov med Slovenci znotraj in zunaj Slovenije, še posebej kot očitek, da

(Dalje na 7. strani)

Pomoč matičnega naroda

SLOVENSKEMU ŽIVLJU V ZAMEJSTVU

Da se slovenska beseda med zamejskimi Slovenci ne bi pozabila, temveč še bolj uveljavila, je namen lepe akcije, ki je bila izvedena v začetku tega tedna v Ljubljani. V prostorih Gospodarske zbornice Slovenije so namreč predali zbirke slovenskih leposlovnih in znanstvenih knjig, ki jih je šestnajst slovenskih založb podarilo organizacijam in ustanovam zamejskih Slovencev v Avstriji in Italiji ter na Madžarskem.

Skupno je bilo s knjigami obdarovanih dvajset organizacij in ustanov slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem, Goriškem in Tržaškem ter v Porabju. Za koroške Slovence so taka darila prejele Slovenska prosvetna zveza, Krščanska kulturna zveza, Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu in visokošolski dom Korotan na Dunaju.

Prisrčne svečanosti ob predaji knjig so se poleg zastopnikov zamejskih Slovencev udeležili tudi visoki predstavniki političnega in kulturnega življenja Slovenije, med njimi podpredsednik izvršnega sveta dr. France Hočevar, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti Josip Vidmar, podpredsednik društva književnikov ravnatelj Narodne in univerzitetne knjižnice Jaro Dolar, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Leopold Krese in drugi, medtem ko je o pomenu in namenu akcije spregovoril predstavnik odbora za založništvo pri Gospodarski zbornici Tone Glavan.

Koroški večer na Jesenicah

V Delavskem domu na Jesenicah je bilo zadnjo soboto zvečer prijetno srečanje prijateljev koroških Slovencev, ki je potekalo po eni strani v vzdušju prisrčne družabne prireditve, hkrati pa je posredovalo Jeseničanom tudi zanimiv pregled kulturne ustvarjalnosti na Koroškem.

Srečanja so se udeležili predvsem nekdanji borci-prostovoljci za severno mejo in koroški partizani, med navzočimi pa so bili tudi številni predstavniki družbenopolitičnih in kulturnih ustanov, tako predsednik občinske skupščine France Žvan, predsednik občinskega odbora Zveze združenj borcev NOV Franc Konobelj - Slovenko, predsednik občinskega odbora Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Joža Varl, predsednik kulturno-umetniškega kluba „Tone Čufar" Miha Klinar in drugi. S Koroške pa so se pod vodstvom predsednika Slovenske prosvetne zveze Hanzija Weissa predstavili literarni ustvarjalci Valentin Polanšek, Andrej Kokot, Janko Messner, Gustav Janusch in Štefan Pintar ter vokalni oktet SPD „Danica" iz Št. Vida v Podjuni pod vodstvom pevovodje Hanzija Kežarja.

Navzoče je najprej pozdravil predsednik občinskega odbora ZZB NOV Franc Konobelj - Slovenko, potem pa je predsednik ZKPO Joža Varl spregovoril o problemih koroških Slovencev in o nalogah ter dolžnostih, ki jih ima matični narod do svoje manjšine. V imenu gostov iz Koroške se je za prisrčni sprejem in za uspešno sodelovanje zahvalil predsednik SPZ Hanzi Weiss, ki je opozoril na boj koroških Slovencev za ohranjevanje slovenske besede in krepitev slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

V kulturnem programu sta sodelovala moški pevski zbor „Jeklar" pod vodstvom Janeza Ponikvarja in vokalni oktet SPD „Danica", ki je pod vodstvom Hanzija Kežarja zapel nekaj koroških narodnih pesmi. Člani amaterskega gledališča „Tone Čufar" pa so brali literarne prispevke naših književnih ustvarjalcev Valentina Polanška, Andreja Kokota, Gustava Januscha, Janka Messnerja, Florijana Lipuscha in Tončija Schlapperja, katerih literarno ustvarjanje je bilo predstavljeno tudi v posebni „koroški" številki LISTOV, kulturno umetniške priloge jeseniškega Železarja, ki je izšla ob priložnosti tega srečanja. O teh prispevkih je bilo poudarjeno, da predstavljajo pomemben prispevek k duhovnemu snovanju Slovencev sploh, kar pomeni novo vzpodbudo za negovanje besedne in likovne umetnosti in s tem tudi za krepitev narodne zavesti med Slovenci na Koroškem.

Srečanje se je nadaljevalo v nedeljo z izletom na Jelovico, kjer so se izčrpno pogovorili o možnostih še tesnejšega in širšega sodelovanja kulturnih in literarnih delavcev z obeh strani Karavank. Razgovori so bili izredno iskreni in prijateljski ter so bili vsi udeleženci prepričani, da bo temu srečanju sledilo še več podobnih prireditev, ki bodo prispevale k nadaljnjemu poglabljanju medsebojnega razumevanja in sodelovanja.

Razstava lesorezov v Deželni galeriji

Deželna galerija v Celovcu je spet poskrbela za razstavo, ki pomeni nekaj izrednega na tem področju. To je razstava z naslovom „Avstrijski lesorez danes".

Razstava obsega skupaj 163 listov, zastopanih pa je 43 umetnikov, in sicer so predstavljeni vsi slogi tovrstne umetniške izpovedi, tako da posreduje razstava res edinstven pregled sodobnega lesoreštva v Avstriji. Posameznih imen seveda ni mogoče navajati, zadostuje naj ugotovitev, da se na razstavi srečamo tako z umetniki, ki delujejo v slogu prejšnjih dob, kakor tudi s predstavniki najnovejših tehnik, ki se poslužujejo celo računskih strojev.

Skratka: razstava „Avstrijski lesorez danes" pomeni za Celovec in Koroško pravo doživetje in zasluži zanimanje širokega kroga obiskovalcev.

TONE SVETINA 91

UKANA

DRUGA KNJIGA

Šli so še malo nazaj, kjer je bila reka najbolj široka. Vojko se je slekel. Odsekali so mu dolg kol, nato je zagazil v kalno brozgo. Mrazilo ga je do kosti, v želodcu se mu je obračalo. Bredel je samo nekaj metrov, noge pa so se čedalje bolj ugrezale v blato. Zaplaval je v podvodni tolmun. Vrnil se je na obalo. Potem so šli niže. Trikrat je moral preizkusiti reko, preden je naletel na mesto, kjer je voda sicer precej drla, segala pa je samo do podpazduhe in je bilo dno trdno.

„Bravo, partija! Naše politično vodstvo najde vedno pravo pot, tudi čez vodo," je zavpil Orlov in nagnal v vodo vse od kraja. Tako so jo prebredli.

Od drugega brega naprej se je svet dvigal precej strmo proti cilju. Ko so prešli močvaro, je megla izginila. Uzrli so progo.

Njihov odsek je bil še miren, na desni in levi pa je že precej pokalo, utrinjale so se rakete in reflektorji so tipali.

„Zdaj bi vaju najraje sunil v zadnjico in spodil domov," je Orlov dejal vodičema. „Toda ostala bosta tu, ker vaju potrebujemo za vrnitev. Seveda pojdemo po drugi poti. Če jo pobrišeta, bosta ustreljena."

„Jasno," sta ponižno potrdila oba vodiča. Orlov pa je poveljeval:

„Mitraljezi, naprej! Četa po kolonicah, marš na progo!"

Na vrhu vzpetine sta jih prikovala k tlom mitraljez in roj raket, ki so se usule iz bunkerja na robu gozda nad progo. Zdaj so razločno videli električne stolpe, mrežo žic in čuvajnico.

Dve strojnici sta držali v šahu bunker, četa pa se je premikala na levo, dokler ni prišla v mrtvi kot in navalila na progo. Tam jo je iz strelskega jarka napadla potajena patrulja, ki pa so jo kmalu razgnali z bombami.

Potem se je v siju raket zalesketalo jeklo tračnic.

Drug za drugim so lezli na nasip in otipavali tračnice. Dvotirna proga je bila razkošno široka. Po kamenju in jeklu so brenčali izstrelki.

Vojko je pritisnil obraz na jeklo. „Zdaj poišči spoj tračnic, da boš uničil z eno eksplozijo dve hkrati," se je spomnil Markovih besed.

Nekje v temi je zarjul Orlov:

„Pajk, kar začnimo! Vsak na eno stran kreniva in udri."

Vojko in Pajk sta hitro našla spoj. Vojko je mrzlično odstranjeval kamenje, potem je zatlačil v prazno luknjo plastično mino. Zdaj bi moral prižgati, pa ni mogel najti vžigalic, čeprav je preobrnil vse žepe . . .

Iz gozda je prižvižgal rafal, nekaj krogel je udarilo v tirnice, da so skominavo zaječale. Vojko je za hip pritisnil glavo k tlom, potem je zavpil Pajku: „Vžigalice!"

Vojko si je prižgal prvo cigareto v življenju, s cigaretnim ogorkom pa prvo mino. Zaslišal se je rahel šum — šššššššššššš . . .

„Vsi v zaklon! Mina gori."

Smuknili so vsaksebi; umaknili pa so se le toliko, da so bili na varnem pred železnimi drobci.

Vojko in Pajk sta se prilepila k tlom in odprla usta.

Orjaška eksplozija je stresla zemljo, čez glave je zahrumelo kamenje in kosci kovine so deževali daleč naokoli. Potem so eksplozije vse pogosteje parale noč, bliskalo se je kot na sodni dan.

Ko je Primož pregnal patruljo, je porinil šarca Milanu, sam pa se je vzpel k vodu, ki je polagal mine. Popadla ga je uničevalna ihta. Fantje so se že navadili na trušč in vpitje, zdaj so hodili po progi že kar pokonci in uničili vse, kar so dosegli.

Na ovinku so naleteli na sosedno skupino. Bil je Marko s svojimi. Pravkar je prižgal kepo plastika, ki je vzplamtela kakor majhno sonce in razsvetila okolico, da so se videli kakor podnevi.

„Pomagajte si, hudiči! Kaj se mučite v temi? Prižgite si sveče, fantje! Danes ni nikogar, ki bi nas ustavil, madona, bog, Elija . . ."

V bleščavi plastika so njegovi fantje zaminirali železniško čuvajnico in prižgali. Razletela se je na tisoč koscev, ki so deževali po hrbtih borcev ko toča.

Marko je splezal na kamnito vzpetino nad progo in užival veličastje pošastnih bliskov, oblakov dima in prahu nad progo.

„Daj, Vojko! Zdaj zaminirajte ta daljnovod in teh nekaj električnih stebrov na progi. Močno jih podkurite! Na vsak nosilec mino!" je ukazoval Marko.

Mine so prižgali na vseh stebrih hkrati in čakali. Veriga eksplozij je zahrumela, naprave so zaječale, padale po progi in obležale kot okostja mrtvih velikanov.

Marku je podrhtevala vsa notranjost v blaženi slasti. Precej viharnih noči je preživel, toda tako mogočne, kot je bila ta, še ne. Čikal je in zadovoljno pljuval predse. Kdaj pa kdaj je odprl čutarico in nagnil. Z žganjem je odplaknil duh po žveplu in grenkobo, ki se mu je nabirala v ustih. K njemu je prilezel Pajk.

„Min nam zmanjkuje, Marko."

Tone Brandner
OSEMDESETLETNIK

V Mariboru je prejšnji mesec obhajal svoj osemdesetletni življenjski jubilej naš rojak Tone Brandner. Praznoval je sicer že 11. septembra, ker pa so ga njegovi mariborski prijatelji in sodelavci počastili šele ta teden na mesečnem sestanku tamkajšnjega pododbora Kluba koroških Slovencev, mu tudi mi zdaj posvečamo nekaj kratkih besed ter se pridružimo vsem tistim, ki so mu čestitali in izrekli prisrčne želje ob njegovi osemdesetletnici!

Če bi hoteli opisati življenjsko pot in delo Toneta Brandnerja, bi morali napisati dolg članek. Sicer pa o njem niti ni treba govoriti na dolgo in široko, saj je splošno znan, priljubljen in priznan pri vseh, ki so kakorkoli povezani s Koroško in njenim slovenskim življem. Zato bodi omenjeno le toliko, da je bil rojen pri po domače Črniklu v Žužalčah pri Brnci; da je prehodil trnovo pot mnogih zavednih koroških Slovencev, ki so po plebiscitu zgubili domovino ter so si morali kruh iskati v Jugoslaviji; da je tudi v svoji novi domovini ostal zvest svoji rodni zemlji in svojim rojakom, katerih usodo vsa desetletja prizadeto spremlja.

Predvsem pa je o jubilantu treba povedati, da svojo povezanost s Koroško že vsa desetleja izpričuje s svojim delom — v Klubu koroških Slovencev, v Zvezi prostovoljcev borcev za severno mejo in zlasti pri Skladu Prežihovega Voranca, kjer povsod na vodilnem položaju merodajno usmerja dejavnost v korist in podporo koroškim Slovencem v njihovem boju za obstoj in razvoj.

Čestitkam predsednika SPZ Hanzija Weissa, ki je jubilantu na mariborski svečanosti izročil tudi spominsko darilo, se pridružuje naš list ter svojemu dolgoletnemu sodelavcu Tonetu Brandnerju tudi po tej poti z besedo zahvale izreka iskrene čestitke in prisrčne želje ob življenjskem jubileju!

Planinski izlet

Slovensko planinsko društvo vabi svoje člane in prijatelje na izlet na Poludnik v Karnskih Alpah, ki bo 10. oktobra 1971. Zbirališče ob 6.30 uri pred poslopjem Kmečko gospodarske zadruge na Brnci. Vrnili se bomo tako pravočasno, da bo lahko še vsak izpolnil svojo volilno dolžnost.

Odbor

DEŽELNI GLAVAR SIMA:

Toleranca je obveznost
da izpolnimo, kar smo dolžni manjšini

Minulo nedeljo je deželni glavar Hans Sima, ko je v Grebinju in Sinči vasi otvarjal nova šolska poslopja, zavzel stališče tudi k manjšinskemu vprašanju. Pri tem je poudaril, da se dežela v svoji politiki ravna po načelih tolerance. Vendar toleranca ni le beseda, marveč jo je treba smatrati kot obveznost in v tem smislu tudi delovati. Kajti ne gre za to, kako močna je večina in kako močna je manjšina, gre le za to, da izpolnimo obveznosti, ki smo jih prevzeli do manjšine.

V Sinči vasi sta deželnega glavarja pozdravila šolarja z recitacijami tako v nemščini kakor tudi v slovenščini, kar je deželnega glavarja vidno razveselilo in se je posebej zahvalil, da je bil sprejet v obeh deželnih jezikih.

Pri otvoritvi novih šolskih poslopij v Grebinju in Sinči vasi sta tako deželni poslanec Lubas kot deželni glavar Sima opozorila na veliko skrb, ki jo dežela posveča razvoju šolstva. Samo za izgradnjo obveznega šolstva na Koroškem je bilo po letu 1945 investiranih 1,3 milijarde šilingov, kar dokazuje — kakor je poudaril deželni glavar Sima — da dežela ne le z besedami marveč z dejanji skrbi, da bi vsem Koroščem zagotovila vse vzgojne možnosti. Dejal je, da na področju izobrazbe ne sme biti nobenih socialnih ali geografskih pregrad. V potrdilo tozadevnega razumevanja in prizadevanj dežele pa je opozoril tudi na začetek gradnje lastnih poslopij za gimnazijo v Velikovcu ter slovensko gimnazijo v Celovcu.

Prireditev v Bilčovsu

Za uvod v jesensko-zimsko prosvetno sezono 1971-1972 je tukajšnje prosvetno društvo „Bilka" priredilo v nedeljo 26. septembra zvečer v dvorani pri Miklavžu v Bilčovsu lepo uspelo kulturno prireditev, s katero se lahko pohvali, da je bila le-ta lep uspeh požrtvovalnosti društvenega odbora, pevovodje Valentina Kapusa in njegovega sina maturanta Francija, kakor tudi vseh sodelujočih pevk, pevcev, godbenikov, recitatorjev in še vseh drugih, ki so sodelovali. To je bil koncert naše lepe domače slovenske pesmi, katero je spremljalo toliko šegavosti in dobre volje, da je vsakdo prišel na svoj račun. Lahko smo se zresnili ob pesmih, ki opevajo trdoto in boje koroških Slovencev za svoj obstanek, pa zopet nasmejali do solz ob veselih koroških narodnih pesmih in ob v domačem narečju podanih šaljivkah Tomija Gasserja.

Prireditev je otvoril društveni predsednik Rupert Reichmann ter pozdravil vse navzoče, posebno tukajšnjega gospoda župnika Kassla in šolsko ravnateljico v pokoju gospo Prugger. Tudi skupina nastavljencev Avstrijske družbe dravskih elektrarn (ÖDK), ki biva v novih hišah na nekdanjem polju Brodnikove kmetije v Spodnji vesci, vsi nemške narodnosti, je že večkrat izrazila željo, da bi se rada udeležila slovenske kulturne prireditve. Društvo „Bilka" je to njihovo željo z veseljem pozdravilo, ker je mnenja, da je kulturno udejstvovanje enih in drugih tista sila, ki odkriva sosedu, ki je iz službenih razlogov prisiljen delati med pripadniki drugega naroda, širino in globino o bistvu in lepoti kulturne veličine nekega naroda. Žal, da so ta dan okolnosti onemogočile zgoraj omenjeni skupini obiskati tokratno prireditev. Vendar jih vabimo na prihodnjo in jim zagotavljamo, da bodo dobrodošli med nami. Z obžalovanjem pa ugotavljamo, da se občinski mandatarji niso udeležili prireditve.

Kot napovedovalka sporeda je nastopila Anica Gasser, dijakinja 7. razreda slovenske gimnazije, nato je sledilo dvajset pesmi, nad polovico Kernjakovih, katere so zelo lepo peli naši zbori. Vsi zaslužijo kar najtoplejše priznanje. Omeniti moramo tudi mladi fantovski zbor, ki je prvič v tej sestavi nastopil in čudovito dovršeno zapel, tako, da ga je publika z nenehnim aplavzom prisilila k ponavljanju. Kot recitatorja sta nastopila Štingler Judit iz sedmega razreda in Toni Šelander iz šestega razreda oba iz slovenske gimnazije. Opisala sta na kratko življenje dveh pesnikov naše slovenske skupnosti na Koroškem — Milke Hartmanove in Valentina Polanška ter prebrala od obeh po eno pesnitev.

Ob koncu prireditve so nastopili še godbeniki in iz svojih novih godal izvabljali viže, katere bi poslušalci v napolnjeni Miklavževi dvorani hoteli še in še poslušati. V pozni noči je predsednik zaključil prireditev, se vsem sodelujočim zahvalil za njih trud kakor tudi občinstvu za zelo številni obisk in hkrati že povabil na prihodnjo prireditev, ki bo menda kmalu sledila.

Izlet na Triglav

Slovensko planinsko društvo je 12. septembra priredilo izlet na Triglav, katerega se je udeležilo sedem članov. Tokrat so se podali skozi dolino Vrata, eno najlepših triglavskih dolin z mogočno 3 km široko triglavsko steno na zaključku, in se preko Tominškove poti, ki prečka ostenje Cmira, povzpeli do povsem zasedene Staničeve koče (2332 m) ter nadaljevali pot preko Rži do Triglavskega doma na Kredarici (2514 m), ki pa je bil na žalost še bolj natrpan planincev.

Ponoči je tulil in zavijal veter okoli oglov in oznanjal poslabšanje vremena. Ko pa je napočilo težko pričakovano jutro, je koča oživela. Tisti, ki niso čakali na zboljšanje vremena so imeli srečo in dosegli vrh Triglava, tako tudi oba najmlajša udeleženca: Hani Jesenko iz Bilčovsa in Hanspeter Kuhn iz Svaten, ki sta prvič stopila na teme sivega očaka Triglava, kar je bilo zanju precejšnje doživetje.

Pa tudi smola je spremljala naše planince; mladi študent Martin Urbajs iz Zoprač je v koči na Kredarici trikrat padel v nezavest in s tem povzročil skrbi ne samo svojemu očetu, temveč vsej skupini. Sestop preko Praga v takem stanju in še v megli in dežju je bil resno tvegan. Situacijo je rešil neki srčni planinec iz Ljubljane z imenom Kurnik, član akademskega odseka, ki je Martina navezal na vrv in ga varno in gladko spravil v dolino. Po polurnem živčnem čakanju pa je mladi Kuhn srečno pripeljal še bilčovske tovariše v dolino, tako da je bila skupina zopet polnoštevilna.

Popolnoma premočeni in vendar srečni, da je šlo vse gladko ter v prepričanju, da se zopet vrnejo in da jim bo Triglav tedaj bolj milostljiv — so zasedli avtomobile in se odpeljali na svoje domove.

Slovensko prosvetno društvo „Zarja" v Železni Kapli

VABILO

Ljubitelje slovenske prosvete in zdravega humorja vabimo na predstavo veseloigre

Tripče de'Utolče

ki jo bo v nedeljo 17. oktobra ob 20. uri v farni dvorani v Šmihelu pri Pliberku uprizorila igralska skupina SPD „Zarja" iz Železne Kaple.

K številni udeležbi vabi

odbor

Ledince

V teku enega meseca sta dva naša občana na tragičen način izgubila življenje v tujini, kjer sta bila zaposlena.

Mladi Jožef Kortin, mehanik iz Malenc, zaposlen v Zürichu v Švici, se je z avtom smrtno ponesrečil. Težko prizadeti starši so truplo pokojnega prepeljali domov na pokopališče na Pečnici. V drugi polovici septembra pa je v Niederbergu v Nemčiji pri neki avtomobilski nesreči zgubila življenje 71-letna gospa Frančiška Simčič. Večji del svojega življenja je bivala v Zgornjih Borovljah, zadnja leta pa je živela in delala s tremi hčerkami v Nemčiji. S trdo zasluženimi prihranki v tujini si je v Produ postavila hišico, v upanju, da ji bo življenjski večer prijetnejši.

Janez Kranjc je umrl

V soboto 2. oktobra 1971 je nenadoma umrl iz narodnoosvobodilne borbe na Koroškem znani borec in aktivist Janez Kranjc. Pogreba, ki je bil v ponedeljek 4. oktobra na Rakeku, se je udeležila tudi desetčlanska delegacija Zveze koroških partizanov iz Celovca. Predsednik Karel Prušnik je položil ob odprti grob venec rdečih nageljnov in spregovoril v slovo nad vse priljubljenemu pokojniku.

Pokojni Janez Kranjc je bil rojen 14. maja 1911 v Ivanjem selu pri Rakeku, sin delavske družine. Med vojno je v Dobrli vasi spoznal svojo ženo, s katero je imel tri otroke. Najstarejši sin je umrl v predšolski dobi, drugi sin in hčerka pa sta gimnazijca.

Njegovi ženi Marici in otrokoma naše najiskrenejše sožalje. Janeza Kranjca bomo vsi, ki smo ga poznali in z njim sodelovali v protifašistični oboroženi borbi, ohranili v trajnem in spoštljivem spominu.

Podrobneje bomo še poročali.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UK

„Ne skrbi! . . . Dobro pometate, Pajk. Daj, srkni ga! Ko bomo vse popalili, bomo odrinili."

„Ravno prav. Moker sem. Bredli smo reko."

„Mi pa smo šli čez mostove."

Iz mesta se je razlegla topovska salva. Granate so zatulile v zraku in se razpočile daleč od proge. Nemci so streljali na vse štiri strani neba; s tem so povečevali zmedo.

„Vrag jih vzemi, saj so ponoreli . . . Mlatijo kar vse od kraja. Ves svet je nor, Pajk, čisto nor. Nekega dne se bo razletel, ha ha ha . . . Naj gre vse k hudiču, razen nas, Prešernove brigade. Mi bi bili dobri za pleme nečesa novega, za seme vsaj malo manj norega sveta. Kar poglej tole podrtijo . . ." Marko je prižgal kepo plastika in jo vrgel na progo. V trepetajoči svetlobi, ki je bodla v oči, je bilo videti, kot bi divjal velik vihar v gozdu — tako so ležali drug čez drugega stebri, med njimi pa so se motovilili ljudje.

Orlov je korakal po progi in zmerjal vsevprek. Nihče ni vedel, na koga in zakaj se jezi . . . Patrulja, ki je pobegnila iz zasilnega bunkerja, mu je ranila dva borca. Napravil je nekaj korakov v temo, ker so ga slepili bliski eksplozij, in brcnil v truplo. Prižgal je baterijo in osvetlil bled obraz nemškega vojaka. Najprej mu je odprl čutarico in jo povohal. „Črna kava. Nadomestek." Zaklel je in izpil. Prijalo bi mu kaj močnejšega. Mrliču je odpel pas z naboji in vzel puško. Odprl jo je: v ležišču so bili štirje naboji. Nesrečnik je utegnil izstreliti samo enega. Orlov je dal puško prvemu borcu in odkolovratil naprej. Za njim so eksplozije trgale žice in stebri so se podirali.

Svarun je bil pri skupini na odseku, ki so ga Nemci in belogardisti srdito branili. Po detonacijah vzdolž proge je sklepal, da brigada učinkovito opravlja nalogo. S šmajserjem v roki je hodil ob progi v spremstvu treh kurirjev, naglas vzpodbujal borce in poveljeval bataljonu.

Težka detonacija je čez nekaj časa naznanila, da je Vojkova brigada uničila most čez reko Pivko.

Kmalu zatem se je prebila iz mesta enota policije in udarila brigadi v hrbet. Svarun se je zavedel nenadne nevarnosti. Z rezervno četo je obšel napadajoče — ti so se spopadli s skupinami, ki so minirale. Nemci niso vzdržali navzkrižnega ognja.

Svarun je gorel od nestrpnosti. Za nobeno ceno ne sme dopustiti, da bi se brigadi skazil uspeh! Naprej!

Čeprav so bile nemške sile mnogo močnejše, jih je nagel in odločen udar z dveh strani, podkrepljen z vpitjem in močnim ognjem, razpršil.

Svarun je zdrvel v prve vrste borcev, ki so podili sovražnika čez travnike v močvirje. Niso pustili, da bi se oddahnil. Prignali so ga noter do reke. Tam se je skušal ustaviti, pa mu ni uspelo. Vrgli so ga v leno vodo in streljali za njim, dokler ni izginil v nemirno noč.

Progo so rušili naprej na vseh petnajst kilometrov dolgi črti.

4

Poročnik Valjhun je stal na dvorišču domobranske kasarne in ravnodušno gledal zbegano vojsko, ki je drla iz zgradb v bunkerje in kdove kam. Ob teh preplašenih ljudeh se je čutil vzvišenega. V idrijskem kotlu je namreč preživel pravi ognjeni krst in se osvobodil strahu ob velikem napadu.

Ker je ocenjeval vdanost ideji po tem, koliko je kdo pripravljen zanjo žrtvovati, mu je ta klavrna vojska vzbujala dvome o zmagi. V zavetju visokih in debelih zidov, s katerimi so obdali pogumni Lahi svoje kasarne, so ti vojščaki begali ko živad, brezglavo in brezumno, kot bi ne bili prav nič pripravljeni na napad.

Ko so začele po kasarni treskati mine, se je umaknil v vežo in čakal, da mu bodo poiskali poročnika Dolenjca, ki je vodil pri domobranskem garnizonu obveščevalno službo.

Sicer pa je tej poplavi strahu, ki se je spremenila v pravo paniko, ni čudil. Garnizon se je bil povsem uspaval, z domobransko komando vred se je polenila tudi nemška. To je ugotovil v prvih pogovorih z nemškimi oficirji. Ves čas so ga zavračali, češ da pretirava, ko jim je pravil o izkušnjah iz idrijskega kotla.

„Zdaj pa imajo," je zaničljivo ugotovil.

Z vsemi močmi duha se je skušal upreti paniki, ki se ga je lotevala. Bobnenje topov in eksplozij je votlo odmevalo po dolini, bliski so sikali v temačno nebo med hribovjem.

Njegovo trdnost je omajalo naključje: stal je v bližini baterije gorskih topov, čeprav tam ni imel kaj iskati, ko je usekala partizanska mina med topove. „Takoj sanitetno pomoč!" so rjuli Nemci. Slišal je krike ranjenih, ki jim je železo razcefralo trebuhe, in videl, kako so mimo njega odnašali mrliče, zavite v bele plahte.

Toda nikjer ni bilo tistih, ki jih je iskal, kot bi se udrli v zemljo. Kaj naj stori? Sicer ni bil v službi in je lahko igral vlogo opazovalca. V Postojno je bil prispel predvčerajšnjim z generalovim pooblastilom, ki je bil nanj neizmerno ponosen. Ni mu bil še potekel dopust, ko ga je general poklical k sebi in mu dejal: „Uporaben človek ste, poročnik Založnik. Prav veseli me, da se o vas nisem zmotil, in škoda, da vas nisem že prej odkril."

Valjhun mu je poročal o razpoloženju med vrhovi slovenskega belogardizma, zlasti med tistimi, ki so se nagibali na zahod, anglofili, in gradili svojo prihodnost na propadu Nemčije.

Visoka šola v Celovcu

dobila svoje prvo poslopje

Zamisel zgraditve visoke šole v Celovcu se je z dograditvijo prvega objekta začela dejansko uresničevati. Za dokončno izvedbo univerzitetnega programa pa bo predvidoma potrebnih 8 milijard šilingov. In tako je postal Celovec univerzitetno mesto.

Po pozdravnih besedah celovškega župana Ausserwinklerja je deželni glavar Sima spomnil na kritike, ki so še pred nekaj leti govorili o neživljenjskosti univerze v Celovcu, ki pa so se temeljito zmotili. Nato je minister za znanost in raziskovanje gospa dr. Firnberg ob navzočnosti deželnega glavarja, treh deželnozborskih prezidentov, župana in drugih osebnosti predala prvi objekt nove univerze svojemu namenu. Pri tem je dejala, da se je stoletna želja koroške dežele porojena že leta 1848, končno uresničila. Poudarila je, da Koroška slovi po vsem svetu kot počitniški raj in priporočljivo bi bilo, da bi le-ta ravno tako zaslovela tudi na področju znanosti in raziskovanja.

Prav posebno pa je priporočala, da bi celovška univerza navezala stike tudi s podobnimi ustanovami v inozemstvu.

Nadaljnja izgradnja celovške visoke šole za vzgojne znanosti je predvidena za leto 1973, dokončno pa naj bi bila dograjena do leta 1980, ko naj bi bilo na tej ustanovi prostora za 1200 slušateljev in 250 znanstvenikov. V prvem objektu, katerega gradbeni stroški so znašali 17 milijonov šilingov, bodo dobili svoje prostore najprej rektorat in uprava univerze, pozneje pa bo ta objekt vključen v celotni koncept visoke šole ter bo v njem dobilo prostore 150 rednih slušateljev in 30 znanstvenikov.

Otvoritvene svečanosti ob dograditvi prvega objekta celovške univerze so se zaključile z večernim sprejemom, ki ga je pristojni minister gospa dr. Firnberg priredila v Domu glasbe za predstavnike političnega in predvsem kulturnega življenja Koroške.

Manchmal weine ich

Ich bin Jugoslawin, in der Gegend von Split aufgewachsen. Ich bin dreiunddreißig Jahre alt und habe zwei Kinder, einen Sohn mit neun und eine Tochter mit sechs Jahren. Ich spreche nur gebrochen Deutsch, deshalb mußten diese Zeilen von einem Österreicher übersetzt werden.

Als ich hörte, daß wir alle nach Österreich gehen würden, war ich sehr glücklich. Heute bin ich es nicht mehr so sehr. Und deshalb schreibe ich auch. Ich schreibe für alle Mütter, die ihre Kinder gern haben. Und ich schreibe auch für die Väter.

Wir fanden in Wien sofort Arbeit, mein Mann als Hilfsarbeiter am Bau, ich als Hausbesorgerin in einem alten Miethaus. Die Wohnung ist zwar ein wenig feucht und das Zimmer, in dem die Kinder schlafen, hat nur ein winziges, vergittertes Fenster, aber wir haben es uns doch gemütlich gemacht. Wir haben so viel von Wien gehört und den freundlichen Menschen. Wir haben gedacht, hier Freunde zu finden. Wir fanden keinen einzigen.

In dem Haus, das ich saubermache, bin ich die „Tschuschin", ein Wort, das ich immer wieder zu hören bekomme. Keiner hat sich auch nur die Mühe gemacht, nach meinem Namen zu fragen, ich habe einfach keinen. Dafür ging es von Anfang an: Hier ist es dreckig und dieses Fenster gehört geputzt. Die Leute pöbelten mich an, wie sie keinen von ihnen anpöbeln.

Bei meinem Mann ging es etwas besser. Er macht am Bau die schwersten Arbeiten, aber das macht ihm nichts aus. Dafür sprechen die anderen sogar mit ihm. Nur beim Essen wollen sie lieber alleine sitzen. Mein Mann muß mit dem Autobus nach Hause fahren. Dort rücken alle von ihm ab. Ein paarmal hat man schon versucht, Streit mit ihm anzufangen, einmal, weil er im Gedränge zu dicht bei einem Mädchen stand. Da sagte ihm einer, wir gehören alle aufgehängt, weil wir nur drekige Geschichten im Kopf haben und ein Messer in der Tasche.

Also sind wir eben alleine geblieben, wir kommen auch ohne Freunde aus, obwohl wir daran gewöhnt sind, zu Hause eine große Familie und viele Verwandte und Bekannte zu haben.

Schlimm ist es nur mit den Kindern. Im Haus will niemand mit ihnen spielen. Der älteste geht zur Schule und dort hat er natürlich Schwierigkeiten mit der Sprache. Die anderen hänseln ihn damit, obwohl sein Lehrer sehr nett und verständnisvoll ist. In ihrer Fußballmannschaft lassen sie ihn nicht mitspielen. Dabei war er immer ein so begeisterter Fußballer. Und ein guter sogar.

Er redet nicht viel darüber. Er weint auch nicht. Er sitzt nur da, allein im Hof, neben den Abfallkübeln und spielt mit Kugeln oder starrt einfach in die Luft. Ich könnte weinen, wenn ich ihn so armselig dasitzen sehe. Ein Kind, allein in einer fremden Stadt. Sehen Sie, deshalb habe ich das geschrieben. Ich möchte die Mütter bitten, sich das einmal vorzustellen: Ihr Kind, allein in einem anderen Land. Und die Väter möchte ich bitten, einmal daran zu denken, wie es ihnen gefallen würde, weit weg, ohne Freunde zu leben.

Wir haben niemandem etwas getan. Wir sind nicht aussätzig. Wir stinken nicht. Zu Hause habe ich viele Bücher. Und mein Mann ist ein guter Schachspieler.

Wir sind nicht einmal 1000 Kilometer von Wien geboren. Und deshalb will uns keiner haben, keiner neben uns stehen, keiner grüßen. Ich klage nicht für uns. Aber manchmal weine ich wegen der Kinder.

(Elternblatt, österr. Monatsschrift für Elternhaus und Schule)

GEDANKEN ZUM ARTIKEL »MANCHMAL WEINE ICH«

Man muß sich schämen! Man muß sich schämen vor diesen Menschen, die sehr glücklich waren, als sie erfuhren, daß sie im gemütlichen und freundlichen Österreich Arbeit bekommen werden. Ich schäme mich, weil man so der hohen Meinung, die man von uns in anderen Staaten hat, keine Ehre macht.

Es genügt nicht, wenn wir im Fremdenverkehr glänzen, uns hier vor lauter Freundlichkeit überschlagen, vor Fremden unsere Lieder singen und mit Blaskapellen durch die Straßen marschieren. Nicht nur Urlauber, auch „Gast"- oder Fremdarbeiter fahren einmal nach Hause und bringen so ihre Eindrücke von Land und Volk mit. Auch sie (die Gastarbeiter) erzählen dann, wie ihnen der österreichische Mensch, als Arbeitskollege, als Wohnungsnachbar, in den Verkehrsmitteln, in den Gastlokalen oder auf Veranstaltungen gegenübergetreten ist. Was soll man sich da von uns denken? Es gibt keinen Unterschied zwischen dem Fremden als Gast und dem Fremden als Arbeiter! Der eine Gast zahlt, um bei uns weilen zu können; der andere Gast arbeitet, um bei uns weilen zu können. Allerdings macht man hier einen groben Unterschied: der Erstgenannte wird wie ein rohes Ei behandelt, während man dem Zweitgenannten wie einer ansteckenden Krankheit gegenübertritt.

In jenen Menschen, die sich hier beklagen, lebte ein lebendiger Glaube an die „Weltstadt" Wien, an das vielbesungene „goldene Wienerherz", an die freundliche Gesinnung aller Österreicher. Unsere Menschen werden aber dieser Auffassung, wenn man von Ausnahmen absieht, nicht gerecht! Diese Familie erlag leider einem Irrtum, da sie glaubte, bei uns ist man als Gastarbeiter (vor allem als Jugoslawe) kein Mensch zweiter Klasse, kein „billiger Tschusch". Wenn man eine Minderheit wegzählt, lebt unter unseren Menschen noch immer der alte Haß, die Intoleranz, das Vorurteil, unterstützt von einem dummen Traditionsdenken. Auch in Kärnten gibt es noch genügend Leute, die dieses Denken geradezu hysterisch pflegen!

Für diese Gastarbeiterfamilie, die irgendwo im Häusermeer Wiens lebt, war Österreich eine Enttäuschung. Erwachsene kommen leichter darüber hinweg, finden sich schließlich mit der bedauerlichen Tatsache ab. Kinder sind hier anders. Sie verstehen nicht, warum sie keiner mag. Sie sind wie immer die unschuldigen Opfer von Engstirnigkeit und Voreingenommenheit. Denken Sie einmal darüber nach, wie Ihnen zumute wäre, würde man Sie und Ihre Kinder in der Fremde so behandeln. Wäre Ihnen das recht? Bestimmt nicht!

Nichts berechtigt und rechtfertigt eine solch diskriminierende Behandlung. Spielen wir nicht die Herrenmenschen, so als wären nur wir erste Qualität, als kämen wir gleich nach dem lieben Gott! So haben sich in der Vergangenheit ganze Völker und ihre Führer gebärdet. Wer im Größenwahn emporsteigt, fällt sehr leicht (z. B. Napoleon, Hitler). Bleiben wir nüchtern und am Boden. Wollen wir europäisch denken, wollen wir uns Weltstadt oder Europagemeinde nennen, muß sich zuerst im Denken unserer Menschen vieles ändern, müssen wir unbedingt den Menschen achten und anerkennen, ganz gleich, welcher Nation, welcher Rasse oder Religion er angehört! Nur so werden wir einen Baustein zu einem geeinten Europa setzen. Wenn wir uns darin üben, wird es einmal möglich sein, daß sich die Menschen über die Grenzen vieler Nationen die Hände reichen werden.

Guttenbrunner Herbert jun.
Ebenthal

DOM PROSVETE V TINJAH

VABI NA

Tečaj za kmete

17. OKTOBRA 1971

Po drugi svetovni vojni je na podeželju do tedaj veljavno naturalno gospodarstvo zamenjalo tržno gospodarstvo, se pravi gospodarstvo, v katerem je treba pridelano blago najprej na trgu spremeniti v denar, preden je mogoče kupiti blago, ki ga kmet za svoje gospodarstvo in za svojo družino v čedalje večji meri potrebuje. Spričo tega je kmet zadnjih deset let iz dneva v dan soočen z zakonitostmi dogajanja na trgu; če se je prej skozi stoletja z dogajanji na trgu srečaval le občasno, ima sedaj z njimi opravka vsak dan. Vsak dan mora gledati, kaj bo pridelal (povpraševanje za blagom), po čem bo pridelal (rentabilnost dela) in kako bo pridelke prodal (ali bo izkupiček kril proizvodne stroške), da bo lahko ustvaril ustrezen zaslužek družine za delo, da bo na drugi strani na trgu lahko kupil potreben reprodukcijski material (semena, gnojila, krmila, stroje in orodje), brez katerega ni modernega kmetovanja.

Spored tečaja:

- ob 9.00 uri — inšpektor Blaž SINGER: **„Kmet in trg — „Kakšne prednosti prinašajo kmetom proizvodne skupnosti"**
- ob 12.20 uri — **skupno kosilo**
- ob 14.00 uri — dipl. inž. Jože SKAMLJIČ: **„Pitanje klavne živine"**. Ignacij DOMEJ, zastopnik južnokoroških kmetov v okrajni zbornici v Velikovcu: **„Važnost našega zastopstva v kmetijski zbornici"**.

Priložnost za sv. mašo ob 8. uri v Domu — Zaključek tečaja približno ob 17. uri s skupno malico — Prispevek za tečaj, kosilo in malico 70 šilingov.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UK

„Uredil sem, da se boste lahko gibali v teh krogih in službovali v mestu. Včasih vas bom potreboval in boste delali zame. Ne zanesem se več na učinkovitost institucij, ki so mi na voljo. Konkretno: šli boste v Postojno in prek vaših ljudi zvedeli, kam se bo usmerila banda, ki se imenuje divizija. Vojska poroča, da je zadržana na območju vzhodno od Gorice, gestapo pa javlja, da se je prebijala na Pivko; ne vem, kaj naj bi iskala tam, kjer je manevrski prostor tako ozek. Pojdite in ugotovite njene namere."

General mu je naročil, naj skuša najti nekaj primernih ljudi, ki bi navidezno dezertirali od domobrancev in se javili partizanom. Poleg tega naj Valjhun preveri zadržanje domobranskega vodstva, o katerem dobiva obvestila, da je mlačno, da popiva, da se ne briga za disciplino in za boj ter čaka na Angleže.

Da je res, kar je bil zvedel general, se je Valjhun kmalu prepričal. Že ko je potoval v mesto, je med vojaki zaznal nemir, kot ga čutijo ovce, kadar se v njihovo bližino priklatijo volkovi.

S poročnikom Duhom, edinim znancem, je obšel nekaj čet in se pogovoril z zaupniki. Da je divizija na Pivki, se je razneslo po vseh vaseh, toda kaj bo počela, ni vedel nihče. Med tistimi, ki jih je priporočal poročnik Duh, ni bilo nikogar, ki bi šel prostovoljno poizvedovat. Nazadnje sta le našla dva starejša možakarja, ki sta bila voljna preobleči se v civilno obleko, se prebiti v vasi, kjer se je ustavila divizija, in prek domačinov zvedeti kaj več o njenih nakanah.

Vesti civilne obveščevalne službe, ki so jo opravljale stare in mlade tercialke ter v cerkev zatelebani starci, so govorile samo o preplahu in navajale pretirano število sovražnikov.

Na nemškem poveljstvu je prevladalo mnenje, da se bo divizija prebijala na Dolenjsko.

Valjhun in Duh sta ostala z nekaterimi oficirji po večerji v vojaški menzi tik ob kasarni. Napili so se in drug za drugim otipavali dve mladi, prikupni natakarici, ki sta se že iz navade ali zaradi lepšega otepali vsiljivcev. Kljub strogi pripravljenosti so se med seboj pogajali, kdo bo šel s katero spat. Oficir z zabuhlim obrazom in telečjimi očmi, ki je bil preveč pijan, da bi stezal roke za urnima ritkama, je razlagal omizju, katera je v postelji boljša in v kakšnem položaju se bolje obnese. Ko le ni nehal, ga je mlajša usekala z mokro cunjo čez lice in ga ozmerjala z lažnivcem. To ga je razgadilo:

„Ti coprnica predrzna! Zakaj se delaš svetnico, ko strežeš božji vojski? Raje povej, kdo ima boljše tisto one med nogami: Italijan, Nemec, Mongol, domobran ali partizan? Ha ha ha... Fantje, ogibajte se teh sumljivih tic. To so navadne kurbe, ki delajo za partizane. Vse je izdano. Te riti izdajajo tudi to, koliko ga jaz vsak dan popijem, kolikokrat grem scat in vse, kar jim pride na ušesa. Mora nas vzeti hudič, ko plačujemo kurbe, namesto da bi jih postrelili."

„Nehaj!" ga je krotil poročnik Duh, ko je videl, kako se je Valjhun vznejevoljil in nestrpno pogledoval zdaj njega, zdaj dekleti, ki nista vedeli kaj odgovoriti na neslano šalo.

„Morda pa ima dedec prav," je pomislil Valjhun. Premagal je nevoljo in se skušal zasmejati, kar pa mu ni kaj prida uspelo. Tedaj ga je pijani nahrulil:

„Kaj pa zijaš vame, ti mestni škric? Ali si prišel gledat, kaj je vojna, a? Kar mene vprašaj!... Bil sem na Turjaku, med kupom mrtvih, v kleti zalit s krvjo in vinom kakor garnirana sardina. Potuhnil sem se med mrliče, dokler komunisti niso odšli iz gradu. Mimo straž sem se splazil iz tistega gnezda slovenske sramote. Od takrat pijem in ne verjamem v nič, česar z roko ne primem. Še našim vojnim kuratom ne, nikar takimle kurbicam in takimle škricem, kot si ti, ki si prišel iz mesta vohljat. Ne, nikomur več," se mu je nesramno zarežal v obraz.

Valjhuna je zalil val rdečice. Komaj se je obvladal, da ga ni treščil po gobcu. Zmedenost, ki je sijala iz pijanih oči, mu je zadržala roko.

Vstal je in pomignil poročniku Duhu. Odšla sta v kot, da bi se posvetovala.

Pijani je vrešče prepeval belogardistično himno:

Pest jeklena, srce vroče, narod naš umreti noče..."

Potem je klafal:

„Za pet Kristusovih ran naj pogine partizan. Nič več ni pravih belih, vse je plavo ali sivo šarasto." Zamahnil je z roko in pometel z mize vse kozarce. „No, strahopetci, ali ne veste, da ima naša stara mati god, a?... Kaj zijate tako neumno, zakaj bledite, slike?"

V sobo je stopila nemška vojaška patrulja in ga poklicala k vratom. Ker se ni odzval, sta dva pristopila k njemu, ga zgrabila in odpeljala.

Na dvorišče je priletelo nekaj min, šipe so zašklepetale in luč pod zakajenim stropom je pijano zanihala. V kasarni so dali znak za alarm.

„Ta tip se ga enkrat na teden napije in potem je grozen. Takšen je že od začetka. Začel je v Štajerskem bataljonu na Gorjancih kot likvidator, izgubil je živce," je pojasnil Duh. Nato je pustil Valjhuna in jo mahnil v kasarno.

Poročnika ni bilo od nikoder... Valjhun je nekaj časa opazoval direndaj, potem se je odpravil v štab. Vstopil je lahko šele, ko je pokazal generalovo pooblastilo.

Nad specialko je slonelo nekaj oficirjev.

„No, kaj mislite, gospod poročnik, ki poznate teren," ga je vprašal lepo rejen oficir z oglatim obrazom, „kje se bodo prebijali?"

Tudi doma pretijo otroku mnoge nevarnosti

Ko dojenček prerase stajico, se njegov svet nenadoma zelo poveča. Z dobrega kvadratnega metra se raztegne na vso stanovanjsko površino. Zaenkrat je to veliko preveč, zato se ne čudimo, če se prav v tej dobi dogodi največ nesreč.

Žal je malokdo tako srečen, da lahko otroku nudi lastno sobico. Pa vendar mu poskusimo najti del sobe ali hodnika, kjer mu uredimo njegov bivalni kotiček. Pregradimo ga z železno ali motovozno mrežo, da bo varno spravljen, nam pa bo omogočeno stalno nadzorstvo in prihranjena marsikatera težka ura.

Stopimo v kuhinjo in poglejmo, kateri predmeti otroka privabljajo. Med najzanimivejše sodijo lonci oziroma njihova vsebina. Zato jih postavljajmo na zadnje plošče štedilnika. Ročaje obračajmo k steni.

Življenjsko nevarne so lahko za otroka kemikalije: bencin, salmiak, terpentin, solna kislina, strupi za mrčes, posebno še, če so shranjene v pivovskih ali slatinskih steklenicah. Tudi skoraj vsa čistila so strupena. Oboje spada na najvišje police in pod ključ.

Pazimo na električne aparate v kuhinji. Odmaknimo vrvice, da jih otroci ne dosežejo. Tudi pokvarjene električne vrvice niso nepomembne malenkosti.

Iz kuhinje je najbliže v dnevno sobo. V bifeju je spet polno steklenic najrazličnejših barv. Ali se zavedate, da lahko že 30 gr alkohola otroka usmrti?

Cigarete so prav tako strupene. In če otrok najde ob njih še vžigalnik ali vžigalice? Kako malo manjka do požara.

Sredi dnevne sobe stoji miza. Pogrnjen prt ima na vogalih pripravne viseče dele, po katerih se otroci tako radi vzpenjajo. Ni treba dosti, da se zlije s krožnika vrela juha ali prileti z mize jedilni pribor.

Tudi večja vaza na tleh ni tako poceni, da je ne bi bilo vredno umakniti na varnejši kraj.

Kako je v otroški sobi? So okna zaprta? Vtičnice zavarovane? Smo mislili na ostre robove, ko smo kupovali igračke?

Z vrvicami se primeri več nesreč. Kaj vse obešamo dojenčku na vrvico? Dudo, da je ponoči ne iščemo, ropotuljico, plastične ključe ali druge figure, s katerimi se igra. Celo v spalnih vrečah najdemo trake. Ali res ne gre brez njih?

Izredno radi se otroci zadržujejo v kopalnici. Kaj je tu zanimivega? Na voljo jim je vse, od očkovega brivskega aparata in britvic do mamičinega laka za nohte in lase, parfume, ličila in razpršila. Nekateri puščajo v kopalnici tudi zdravila.

Ker se odrasli v kopalnici zaklepamo, nas otroci posnemajo. Ali ni pametneje ključ obešati nad vrata ali si v višini, ki je otroci ne dosežejo zavrtati v vrata kljuko za zapiranje?

Pasti v stanovanju kar mrgoli. Pa smo vseeno tako malomarni do vseh. Res čakamo na nesrečo?

PRIPOROČLJIVO ZA ZDRAVO PREHRANO:

Pripravljanje jedi na žaru

Pri pripravljanju jedi na žaru se porablja malo maščobe ali pa sploh nič, s čemer odpadejo dodatne, večkrat nepotrebne kalorije. Tako je žar dobrodošel vsem, ki bi radi ostali ali postali vitki. Jedi, pripravljene na žaru, so tudi mnogo bolj okusne kakor pečene jedi. Dobra stran pripravljanja jedi na žaru je tudi ta, da uporabljamo malo soli, ker se v kratkem procesu pripravljanja na žaru izgubi le malo mineralnih soli.

Za pripravljanje jedi na žaru je treba imeti primerno napravo. Ponudba današnjih električnih naprav za ta namen je dovolj velika, da lahko ustreže vsem potrebam. Na trgu so danes štedilniki z vgrajeno napravo za pripravljanje jedi na žaru in posebne naprave različnih oblik in velikosti.

Na stropu pečice ali posamezne naprave so montirana grelna telesa, ki žarijo in sevajo infrardeče žarke. Pripravljanje jedi na žaru je torej „kuhanje" z infrardečimi žarki. Ti sevajo pretežno navpično na jed, se v njej absorbirajo in pretvorijo v toploto. Proces kuhanja poteka torej od zunaj navznoter. Ta način pripravljanja jedi je takšna metoda kuhanja, pri kateri nam ni potreben nosilec toplote, kot je pri kuhanju samem voda, pri praženju maščoba ali pri pečenju zrak. Ker infrardeči žarki prodrejo le 2 cm globoko, uporabljamo pri takem pripravljanju jedi le ploske kose (do 3 cm debeline), med pripravljanjem jih obračamo z roko ali pa se avtomatično vrtijo na vrtečem se ražnju.

In osnovna pravila za pečenje na žaru? Rešetko in ponev za maščobo pred uporabo pregrejemo, kakor zahteva navodilo za pripravo posamezne jedi.

Na žaru pripravljamo jedi z maščobo ali brez nje. Priporočljivo je, da naoljimo rešetko in živilo samo. Olje ima nevtralen okus in visoko vrelišče. Surovo maslo in margarina sta za to zaradi njunega nizkega vrelišča neprimerna. Na mreži za pripravljanje jedi na žaru zaradi olja ne ostane nobeno vlakno živila.

Živilo lahko začinimo že pred pripravljanjem na žaru, solimo pa zmeraj šele potem. Uporabljamo zmlete začimbe ali sveža narezana ali sesekljana zelišča, največ v kombinaciji z oljem.

Živilo damo pri pripravljanju na žaru naravnost v območje sevanja. Potemtakem lahko bolj poredko izrabimo vso globino ali širino naprave za pripravljanje jedi na žaru.

Živilo ne smemo položiti preveč tesno ob grelno telo, ker ne sme nastati skorja. V tem je tudi bistvena razlika med pripravljanjem jedi na žaru in pečenjem, kajti skorja in praženje so zgorele beljakovine, ki so do določene stopnje sicer pikantne, so pa vedno težko prebavljive.

Pri pripravljanju jedi na žaru morajo ostati vratca peči odprta, specialne naprave pa imajo dovolj zračnih rež. Prvič lahko uhaja skoznje vodna para, ki se razvije pri kuhanju, drugič pa se z refleksijo segret zrak ne sme udeležiti procesa kuhanja.

Živilo, ki ga pripravljamo na žaru moramo obračati. Čas pripravljanja je odvisen od vrste in debeline živila.

Živilo moramo vedno prijemati s topimi napravami (posebne klešče za žar), ker bi nam pri uporabi vilic ali nožev ušel dragocen sok iz živila.

Jed, pečeno na žaru, moramo dati na pogret krožnik in takoj servirati.

Kot dodatki k mesom in ribam na žaru so primerne: pikantne hladne in tople omake, vendar brez moke, nadalje solate, toast, pražen krompir.

Pri pripravljanju jedi na žaru je treba prav tako, kot pri vsaki drugi metodi, dobro poznati čas, ki je potreben za pripravo jedi. Pri pripravi temnejših vrst mesa na žaru, pretežno govedine, dajejo sladokusci vedno prednost neprepečenemu mesu. Na zunaj ugotovimo čas priprave s pritiskom na meso: če je meso mehko in ga lahko brez odpora stisnemo, je znotraj surovo. Če je občutek takšen kakor pri pritisku na gumijasto žogo, je znotraj rožnato. Če je meso trdo, je prepečeno. Ta zadnji način pa je slab, ker se pri večji vročini v notranjosti kosa upari ves dragoceni sok, meso je tako bolj suho in manj vredno, kot če je znotraj surovo ali rožnato.

Poskusite!

SRNJAK V SMETANOVI OMAKI Z GOBAMI

Kos mesa oplaknemo, posolimo, popramo, namažemo z gorčico, dodamo malo narezane čebule, nekaj strokov česna, malo narezanega korenja, peteršilja in zelene, lovorov list, malo majarona, pokapljamo z vinom in oljem, pustimo, da nekaj ur ali čez noč stoji, nato pa v ogreti pečici pečemo. Med peko lahko dodamo tudi koščck slanine ali vsaj kožico; s sokom, ki pri peki nastaja, meso polivamo, kos mesa pa po potrebi tudi obračamo. Ko je meso mehko, ga preložimo v drugo posodo, grobo omako zalijemo, zgostimo z žličko podmeta, ko dobro prevre, pretlačimo, dodamo praženih gob, dosolimo, popramo, z vinom okisamo, v omako vložimo meso in pustimo, da vse še enkrat prevre. Tik pred serviranjem prilijemo še žlico smetane in dodamo nekaj sesekljanega peteršilja.

Priloge — enako kot pri divjačini.

SVINJSKI ZREZKI Z GOBAMI

Za šest oseb potrebujemo kilogram in pol svinjskega stegna, sol, 10 dkg moke, 15 dkg olja ali masti, 12 dkg čebule, 2 dkg paprike, pol kilograma gob (lisičk, jurčkov, sivk) in pol litra kisle smetane. Meso narežemo na potrebno število zrezkov, jih krepko potolčemo, osolimo, povaljamo v moki, opečemo na obeh straneh in zložimo v primerno posodo. V enem delu soka od pečenja zarumenimo čebulo, potresemo s papriko, zalijemo in dušimo. Čez nekaj časa prilijemo s tem sokom meso in ga pokritega dušimo.

Dobro oprane in zrezane gobe pražimo nekaj minut v drugem delu soka od pečenja. Nato jih dodamo mesu in vse skupaj dušimo skoraj do mehkega. Smetano razžvrkljamo z ostalo moko, prelijemo zrezke in dušimo do mehkega. Zraven ponudimo drobno cmoke.

DROBNI NASVETI

■ ZIMSKI por vsadimo v 10 do 15 centimetrov globoke luknje. Sadike zalijemo, da spere voda nekoliko prsti na korenine. Luknje ostanejo odprte, zasujemo jih pozneje pri okopavanju. Globoko posajeni por napravi debelo in dolgo steblo in brez škode prezimi na prostem.

■ PETERŠILJ, namenjen za zimo, presadimo v lončke in zaboje. Za večje potrebe ga pustimo kar na gredah. Da bo zelenje varno pred dežjem in snegom, položimo med vrste smrečje. V prav hudem mrazu pokrijemo vso gredo s smrekovimi vejami. Tako bo ostal peteršilj vso zimo lepo zelen in ga bomo lahko trgali, kadarkoli bo potrebno.

Izbirčnost ali bolezen?

Za otroke, ki ne jedo vsega, kar pride na mizo, starši pogosto mislijo, da so razvajeni in skušajo to popravljati z različnimi vzgojnimi ukrepi. Ti imajo bolj ali manj strašilen namen in se stopnjujejo od grožnje, da otrok ne bo dobil priboljška pri kosilu, da bo moral takoj spat itd., pa vse do telesne kazni. To je zgrešeno. Nihče se namreč ne pozanima, kaj je vzrok, da otrok nekatere jedi odklanja, posebno, ker matere mislijo, da izbirajo in pripravijo jedi vedno tako, kot je to za otroka potrebno. Pri vsem tem pa starši tudi ne opuste priložnosti, da se pohvalijo, kako so oni v otroških letih jedli vse lepo od kraja, čeprav verjetno še zdaj ne marajo nekaterih jedi.

Vsakdo, posebno še otrok, se rad izogne manj priljubljenim jedem, zlasti če ga za konec čaka kaka zaželena slaščica. Če se otrok dlje brani neke jedi, ima to brez dvoma globlje vzroke. Otrok pogosto nagonsko zavrača jedi, ki jih njegov organizem ne prenaša. Včasih neko tako jed odklanja mesece in mesece, toda pozneje jo ima posebno rad. V organizmu so tedaj verjetno že nastopile določene spremembe.

Preden v podobnih primerih starši karkoli ukrepajo, naj se posvetujejo z zdravnikom in se ravnajo po njegovih navodilih.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKA

„Sam bog ve, kaj nameravajo. Najbolje je počakati in poizvedeti," je predlagal Valjhun. Potem je pritaknil: „Kaj pa, če gre za zračni desant in se je začela invazija?"

„Tudi to je možno," so ugotovili poveljujoči in bentili, ker so bile vse zveze s svetom pretrgane. Tako so se odločili za čakanje.

Po minah in nekaj rafalih enot Gradnikove brigade pa so sklepali, da bo divizija napadla mesto.

Domobrance, Nemce in Mogole, ki že nekaj mesecev niso prišli v stik s sovražnikom, je zajela panika. Na streljanje so odgovorili iz betonskih gnezd, žičnih ovir in oken kasarne z vsem razpoložljivim orožjem. Ihtavo so nažigali po nevidnem sovražniku in trošili municijo za prazen nič.

Ta ogenj strahu je še bolj zmedel nemško poveljstvo, da sploh ni vedelo, kam bi usmerilo svoje sile, kje je sovražnik, koliko ga je in kaj namerava. Zato na progo niso poslali večjih enot.

V tem negotovem položaju je Valjhun prebil noč, ne da bi zatisnil oči.

Zjutraj si je s skupino nemških oficirjev ogledal razdejanje na progi. Našli so nekaj izgubljenih reči — padalske vrvice, angleški eksploziv. Razrušena proga pa jim je vzbudila strah pred nočjo.

5

Zvečer pred Hitlerjevim rojstnim dnem je priredil general v operi veliko svečanost, na katero je povabil tudi majorja Wolfa. Ta je nejevoljen sedel v svoj črni mercedes in se zapodil proti Ljubljani. Čeprav je bil velik nasprotnik ceremonij vseh vrst, ni našel izgovora za opravičilo. Za naslednji dan je general pripravljal zaprisego domobrancev, zato ga je poklical po telefonu in izrazil željo, ki je veljala toliko kot povelje:

„Pridite, Helmut, pomešajte se v civilu med množico in oglejte si ta veliki cirkus. Vi mi boste povedali, kako bom izvedel to tragikomedijo."

„Generalu štejem v dobro, da je vsaj do mene razmeroma odkrit," je pomislil Wolf in pritisnil na plin. Divje je vozil po betonski cesti, da se je na ovinkih komaj lovil. Vedel je, da brzino povečuje strah. Drvel je skozi temačne hoste, kjer je drevje obakraj oklepalo cesto — zdelo se mu je, da se vozi skozi predor. Namenoma ni vzel nikogar s seboj, ker je računal, če bo na cesti zaseda, se jim na enega morda ne bo zdelo vredno streljati.

Pri Doris se je ustavil le zelo kratko. Na pragu ga je srečal možiček, ki so se mu ustnice že iz navade razlezne v poslovni nasmeh — Wolfu pa vendar ni ušlo, da so mu oči potemnele. Zato se je ozrl nazaj, ko je že bil mimo njega, in ujel osuplo sovražen pogled, ki pa je ugasnil ko raketa, če pade v vodo.

Odprl je vrata kuhinje, da ga je videla Doris, in odšel po stopnicah v sobo. Odklenil je in se razgledal. Čeprav ga že dolgo ni bilo tu, je bilo vse posnaženo, kot bi nekdo v njej stalno prebival. Celo sveže cvetlice so bile na mizi.

Doris mu je vsa obupana planila v objem.

„Zanemarjaš me, dragi," mu je očitala, ko je prišla do sape.

„Zanemarjam sebe, Doris. Človek, ki mu gre za obstoj, bi moral najprej misliti nase, samo nase. Dogajajo se čudne stvari, ki jih ti niti ne slutiš."

Začudeno ga je gledala: „Mislila sem, da me boš potolažil, pa me še strašiš?"

„Kaj je? Čemu gledaš tako preplašeno?"

„Ne brez vzroka, Helmut. VOS povprašuje po tebi in tudi zame so se začeli podrobno zanimati. Poleg tega je moj dedec postal ljubosumen in predrzen, da ga komaj prenašam. Tebe mi očita. Sumi naju, neznosen je."

Wolf je zožil oči in nagrbančil čelo.

„Opazil sem, da mi je gorak. Ali naj ga zaprem? Naj izgine za vedno?"

„Ne, prosim te, Helmut, nikar! Saj mi je že očital, da snujem nekaj umazanega proti njemu. Moraš ga razumeti."

„Ali bi mu rada zavezala jezik?"

„Da, samo to bi rada napravila."

„Dobro. Poslal ti bom lepo dekle, ki mu jo nastavi v kuhinji. Ona bo vse opravila sporazumno s teboj. Ko ju dobiš skupaj, zaženi halo. Njo pa lahko spodiš. To niti ne bo drago."

„Oh, ne gre za denar, saj veš, da ga imamo dovolj."

„Dogovorjeno! Preveč časa ne smeva potrošiti zanj, nič koliko jih je, ki so nevarnejši. Kako pa fronta?"

„Zaupajo mi. Ne smeš jih preganjati, Helmut, pri miru jih pusti."

„Pustil jih bom, ko da jih ni. Ti pa dosezi to, da bodo tudi oni mirovali.

„Bom, saj imajo tudi oni radi mir. Pa še nekaj neprijetnega. Beli in plavi me nadlegujejo. Zanimajo se zate in za ljudi, ki so hodili k nam."

„Dobro. O teh zdaj ne bova podrobneje razpravljala. Danes se mi vražje mudi, ker grem na proslavo firerjevega rojstnega dne. Če zamudim, mi bo general zameril."

„Oh, ne hodi še . . . Tako težko sem te čakala . . ." Privila se je k njemu, vsa je drhtela. Njen ogenj je prehajal vanj, da mu je zagomazelo po hrbtu.

„Naj gre firer k hudiču," je pomislil in umolknil v njenem objemu.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

Koroška domovinska filozofija

Poskus razčlembe nekega provincializma

ZA TO IN ONO STRAN . . .

Sodoben Slovenec, če nima na zalogi preveč spominov in starih odlikovanj, bo z veliko manj zgodovinske dediščine, spominov in predsodkov prestopil državno mejo pri Holmcu. Mogoče tudi kaj ve o koroških Slovencih in plebiscitu pred petdesetimi leti, pa bo nemara tudi znal manj dogmatično rezonirati o tistih dogodkih pred pol stoletjem. Ni več tiste Avstrije, ki se je izmotala iz ostankov cesarskega razsula, pa tudi tiste kraljevine Jugoslavije ni več, ki so se je Korošci ognili s plebiscitom. Korošci so se pač odločali za boljšo državo. Kraljevina se jim ni zdela boljša država. Toda, ali so se odločali za vse tisto, kar danes človek na Koroškem najde? . . .

Po vrsti. Na tej strani, pred Holmcem, so pliberški lepaki v slovenskem jeziku, malce arhaičnem, pa vendarle slovenskem. Tudi veletrgovina Blažej vljudno vabi slovenske kupce s prve table pod holmeškim klancem. Dobro sosedstvo, trgovski stiki, novo prijateljstvo. Jezik ni več ovira, ni predmet razločevanja po večvrednosti in manjvrednosti. Tako sklepaš po prvih vabilih z one strani meje.

Pa pojdimo čez. V Pliberku ostane od vseh slovenskih vabil s te strani, od vseh slovenskih popustov in dobrodošlic samo še ime.

Ime Blažej na trgovini. Vse drugo je solidno, udomačeno nemško. Smo pač v domačem krogu, v trgu, kje pa? V trgu in v svoji domovini. Ne vem, koliko manipulacij z mrtveci in domovinami je v Pliberku, znano pa mi je, da je po Koroškem kar precej simboličnega zastraševanja z mrtveci v imenu domovine ali pa z domovino v imenu mrtvecev. Tudi to dvoje naj bi nekako sodilo skupaj. Človeku, ki je nostalgičen in vdan sentimentu, najbrž domovina mnogo več pomeni, če jo argumentiraš, kot dokaj gibljivo kategorijo, z mrtvimi.

FILOZOFIJA IZZIVANJA

Trgovska duša se lahko smehlja kozmopolitsko, obče človeško, kot se pač znajo ljudje smehljati. Govori pa lahko na več načinov, na drugi strani za uporabo onih, na tej strani doma tako, kot je domovinsko prav. Domovinsko prav pa je, če govoriš nemško. Tako človek spozna Pliberk na prvi pogled in tako spozna desetine koroških tržičev s trgovci, z gostilnami in mesarijami, s črpalkami in z obrtniškimi obrati.

Sedmi člen državne pogodbe, slovenski napisi, jezik . . . Pustimo člene. Gre za neko logiko. Ljudje tod so nekoč baje demokratično, plebiscitarno glasovali za boljšo državo, ki jim je obljubljala nacionalni obstoj in razvoj. Po petdesetih letih ni bilo in ni slovenskih napisov, čeprav so ljudje tod okrog bili in so Slovenci. Kaj se je torej zgodilo s plebiscitarnim programom, s to boljšo državo, ki nikakor ne more izpolniti sedmega člena pogodbe, potem seveda, ko je ta država zrasla iz razsula nacizma in znova prisegla na demokracijo? Pa to so seveda stvari, ki so jasne kot vprašanja sama. Drugo, kar daje odgovor na nekaj drugega, pa je tisto vzdušje, v katerem se slovenski trgovec še zmerom boji preglasno govoriti in pisati slovensko pred domačim pragom, pa z njim še marsikdo, ki želi ostati domovinsko zvest in neomadeževan tako, da raje govori po nemško . . .

Kdo intonira to ozračje, to vzdušje nesproščenosti? Gre navidez za golo jezikovno vprašanje. In jezik v civilizirani družbi vsaj ne more biti več znamenje nečesa spotakljivega. Mar ne? Kje tiči šovinizem, ki ne da dihati? V sedmem členu pogodbe ga ni, pa tudi najbrž v demokratični avstrijski javnosti ne, in tudi v vodstvih naprednih strank in gibanj ne. Ozadje je globlje.

Klasična nemška filozofija in iz nje izvedene pravne doktrine so ustoličile preproste, banalne ali vendarle času prilagojene zapovedi in razlage o idealnem enem narodu, eni državi, enem voditelju in če bog da še o enem bogu. Od tu pa do Rosenbergovih nacističnih mistifikacij o večvrednosti tistega enega naroda, enega voditelja in enega boga v eni „večni“ državi ni bilo daleč. V teh podedovanih verovanjih in mistifikacijah je bilo tudi dovolj prostora za istovetenje ljudstva z narodom, naroda z državo, državo z vero, ali kakor že hočete. Ta klasična nemška dogma o narodu, državi, domovini in enem jeziku seveda še živi in životari. V Pliberku še in v koroških trgih še. Po malem. Ampak tudi izziva.

In prav to izzivanje je tuje prišleku, tuje sodobnemu pojmovanju naroda, jezika, sožitja v ožjem človeškem in družbenem ter političnem smislu. Domovini (državi) zvest si in pravoveren ostaneš, če si samo eno: Nemec. Pa koroški Slovenci in plebiscit?

V Pliberku nekajkrat naletiš na domovino. Zapisana je na papir in v kamen. Pozneje se vrnemo h kamnu. Nekaj najprej! Za nas, Slovence. Se ne počutimo bolje, če zaidemo v Italijo? Se nam ne zdi vzdušje bolj domače, sproščeno, socialno okolje bolj dinamično, manj indoktrinirano z nekimi večnimi dogmami in pravili? Bolje se počutimo. V Pliberku smo doživeli pravo razočaranje, ugotovili prvo jezikovno diskriminacijo.

DOMOVINA JE ČUDNA STVAR

Pa h kamnu. Ljudje so že od nekdaj umirali za domovino. Prav je, da ostanejo mrtvi v dostojnem spominu živih. Mrtvi so bili ljudje, ki so nam bili blizu. Z domovino je že drugače.

V Pliberku imajo eno tovarnico čopičev. Nehote se človeku prikrade misel, da tukaj nemara uporabljajo nekateri čopiče že za svojevrstno barvanje in lakiranje zgodovine. Iz zgodovine, ki je še blizu, je znano, da je Avstrijo okupiral nacizem, da je to državo (ali domovino) Avstrijcev uničil. Nacizem je napravil konec svobodni avstrijski domovini. Tako nekako razumemo zgodovino. Na pliberškem spominskem kamnu najdemo zapisano, da so „padli za domovino“ Hitlerjevi prostovoljci in prisilno mobilizirani vojaki, pa še tisti gestapovski in nacistični pomagači, ki so jih ob koncu vojne polovili partizani in zavezniške vojaške oblasti. Vse na enem kamnu, vsi za eno domovino. Čudna domovina? Ne, domovina, če smo že manj pravniško razpoloženi in bolj sentimentalni, je lahko samo ena. V tem primeru je bila ta domovina avstrijska. Zanjo pa so padli tudi tisti, ki so jo pokopali: pisana zmes vseh ortsfirerjev in ljudi z nacistično dušo. Večina na kamnu pa je tistih žrtev slovenskega izvora, ki so jih prisilno pošiljali na fašistične pohode po Evropi. Le za katero domovino so padli pred Stalingradom, v Normandiji, na Siciliji in v Libiji? Za avstrijsko domovino že ne, za koroško še manj! Ljudje so tod padali kot žrtve nacizma ali pa kot nacisti, ki so povzročili nasilje in zločine? Naciste, tako smo vsaj sklenili po človeški vesti po drugi svetovni vojni v vseh delih sveta, ne bomo proslavljali kot junakov katerekoli domovine.

Kamen je tukaj in ostane (relativno) dalj časa. Z imeni padlih za domovino. Pa če imena padlih tako usodno pomešamo v imenu iste domovine, potem pomeni, da usodno mešamo pojme o zgodovini Avstrije in nacizma, da se to mešanje začenja v šolskih klopeh in nadaljuje v meglene fraze samonavdušenja nepoučene mladosti. Pliberški spominski kamen je izzivanje in tudi ni v skladu z državno pogodbo. Ampak tako ni samo v Pliberku in ne gre samo za spominske kamne, domovino, nedolžne žrtve in naciste skupaj.

VZOREC, STKAN IZ NITI

Rdeča nit pliberškega vzorca, ki se začne pri jeziku, nadaljuje pri spominskem kamnu padlih, ima še svoje razpletajoče krivulje na vse strani. Trgi so domovina purgarjev. Purgarji pa so bili po koroških trgih dokaj močno v sorodstvu z nacizmom. Nekateri so bili fanatični nacisti. Kdo drugi, če ne prav ostanki tega potolčenega nacizma želijo svoje zablode, pa tudi zločine opravičiti in spremeniti v zaslužna dejanja za domovino. Zato vse zmešnjave o domovini in padlih. Vsi smo eno. V nečem smo eno: govorimo nemško, smo Nemci, domovini zvesti Korošci. Pozabimo pa na to, kar je bilo, kar smo bili in kar smo počeli. Bodimo prijatelji. Pa še roko sežimo delj čez mejo, sprijaznimo se s tem, malo ignorirajmo preteklost, pozabimo. Pa še nekaj „vindišarjev“ je med nami. Potrpimo, malo počakajmo, zavlačujmo . . . Saj je sedmi člen, seveda. Tisto o jeziku in napisih, seveda. Pa bo minilo. Saj bodo počasi le izginili, ne bo jih več, pa ne bodo potrebovali jezika in napisov. Naši bodo, taki kot morajo biti domovini zvesti.

Da imata lahko koroško domovino rada dva, eden, ki govori nemško, in drugi, ki govori slovensko, je problematična, občutljiva stvar. Nerodno. Pa človeško gledano, lahko se spoprijateljimo. Enotna Evropa, pa brez mej . . .

Konfuzija pliberškega vzorca.

Človeško gledano smo res najprej samo ljudje. Človeška bitja. Ko pa smo družbeni, politični ljudje, pripadniki narodov, držav in političnih prepričanj, iščemo najprej eno: skladje človeškega z družbenim, političnim. V Pliberku se človek pred spominskim kamnom žrtev zave disharmonije med človeškim in političnim. Ta disharmonija ovira prijateljstvo, sproščenost, enakovrednost.

Če se k ideološkim, dogmatičnim podstavam šovinizma, ki črpa svojo izkrivljeno moč iz religije o enem narodu, državi in jeziku, pridruži še krilatica porabniške družbe o „fortšritu“, je pliberški vzorec dokaj sklenjen.

Napredek (fortšrit) pa je iz tržnih perspektiv meter izložbe več v trgovini, dva prezidana vogala mesarije, tri stekla več pri delavnici, stroj za košenje trave pred hišo in nova salonitka na strehi, pa še kaj podobnega. To tržno poslovno življenje je sposobno za zamašek razvitosti, ne pa za nosilca gospodarskega razvoja večjih dimenzij, za regionalne projekte ekonomske in socialne narave, ki bi na Koroškem (največ slovenskem delu) kaj pomenili za celotno gospodarsko preobrazbo dežele. Koroški šovinizem in prikriti nacizem vaškega purgarstva, ki strogo drži svojo merilno palico domovinske ljubezni in zvestobe kot edino preživelo merilo, bo toliko časa trdoživ in življenja sposoben, dokler bo pomenil gospodarsko vodilno plast vaškega obsega, dokler ga ne bo postavil na svoje pravo mesto pogumnejši gospodarski program države. Ta program, pa se zdi, ostaja že kot zapoznel dolg iz plebiscita skupaj z vsemi zatajenimi obljubami in pravicami o nacionalni enakopravnosti koroških Slovencev. Mali koroški tržni mogotec, naj bo iz Pliberka ali Železne Kaple, je danes čuvar zapovedi in meril.

Hvala za oprostilo, ki ga je Pliberk zapisal na svoj obmejni dom. Oproščajo nam, pravi posvetilo, mrtvih pa ne bodo pozabili (že spet). Mislijo seveda na boje za Koroško po prvi svetovni vojni. Takrat nas še ni bilo. Želeli pa bi biti objektivni do takratnih dogodkov, do položaja vodilnega in podložnega naroda, do zapletov, ki so bili posledica imperialistične vojne, ki jo je skupaj z Nemci spočel Franc Jožef. Zgodovine ni mogoče več spreminjati, treba pa se je iz nje kaj učiti. Predvsem pa biti sredi svojega časa, uprt z očmi v sedanjost in prihodnjost. Dobro prijateljstvo med narodi se ne razvija, kadar ostanejo računi priprti, kadar se sentimentalno opravičujemo in trepljamo po ramenih, izzivamo s parolami in posvetili, pa ob priliki kdaj zapijemo grehe svojih dedov.

Nisem sentimentalen po ogledu pliberškega vzorca domovinske pripadnosti. Najmanj me tare kakršna narodnostna bolečina. Če, recimo, neki del naroda noče biti to, kar je bil, v redu. Ampak če so v to uperjene perfidne osti nasilnega in prikritega preobražanja?

Potem moramo verjetno take osti odbiti, ne samo zato, ker smo člani tega naroda, ampak ker smo ljudje sveta, ki naj bi bil tak, da bodo ljudje sproščeno in svobodno govorili, prepevali, pa tudi kleli, če hočete, v svojem jeziku. Pa če bodo zaradi političnega prepričanja pripadniki te ali druge države.

Začeli smo v Pliberku. Pa bi morali nadaljevati tja po trgih v Podjuni, po Rožu in Zilji. Vzorec pa bi bil isti. Namreč vzorec slovenske neenakopravnosti, neizpolnjenih plebiscitarnih obljub, frazerstva o domovini, neizpolnjenih meddržavnih pogodb in ostankov nacistične preteklosti, ki jih avstrijska demokratična javnost očitno preveč tolerantno treplja po ramenih za njihove „zasluge“ pri nacističnem pogrebu avstrijske republike. Ali pa si nemara kdo utopično želi, da bi se (danes zamegljena in lakirana zgodovina) še enkrat v grobi resničnosti ponovila?

■

V Pliberk na sejem pa le še hodimo. Od vsega je doslej vendarle prišlo do kljukice na črki Ž pri Blažeju. Pa še slovensko bomo lahko s kom spregovorili, saj nas, ki potem gremo, tako ne bo nihče postrani gledal. Če nam bo hladno ob obiskih, kakor je, nič zato. Čas menda le dela za tiste, ki so mladi . . .

Drago Vresnik (Delo)

Koroška. Nmav čez izaro in pa čej so tiste stezice . . . Pustimo folklorne rekvizite in poetiko, pa spomine na Karantanijo, pokristjanjevanje in salzburške nadškofe. Mogoče še kaj. Verjetno precej. Pojdimo po sledovih nekega vabila, belega lepaka, ki vabi na tradicionalni pliberški sejem na travniku. Pliberk je trg kot desetine podobnih na Koroškem. Vsak tržič pa ima kakšne ambicije. Tudi Pliberk jih ima. To sodi nekako k stvari. Zato imajo tukaj svoj sejem.

ENOTNOST SLOVENSKEGA PROSTORA...

(Nadaljevanje s 3. strani)

Slovenci v Sloveniji pozabljajo na Slovence zunaj nje, da premalo vedo o njih, da lastno dejavnost ne snujejo tako, da bi upoštevala tudi te dele slovenskega naroda, skratka, da premalo pomagajo k narodnemu obstoju in razvoju Slovencev zunaj Slovenije. **„Ne glede na to, ali so bili taki očitki upravičeni, prav odmerjeni in pravilno naravnani, lahko rečemo, da so imeli dobre posledice, da so nas v Sloveniji spodbudili k temu, da smo znova preverili našo politiko, da je naša javnost sedaj bolje obveščena in natančneje poučena o življenju Slovencev v zamejstvu, v izseljenstvu in zdomstvu in da je naša pomoč obsežnejša in bolj vsestranska kot doslej.“**

Povečana pomoč matice je — kakor je ugotovil predsednik Tavčar — mogoča tudi zaradi njene večje moči in zaradi večje veljave Jugoslavije. Vsem pa mora biti jasno, da je usoda Slovencev odvisna zlasti od razvoja SR Slovenije, od njene notranje moči in zunanjega vpliva, njene vloge v Jugoslaviji in vloge Jugoslavije v svetu, od vezi z naprednimi silami v svetu, od zaveznikov in prijateljev, ki jih imajo in jih bodo imeli med drugimi narodi. V tem je samoupravni socializem, ki vse bolj označuje družbeno bit SR Slovenije, tudi bistvo slovenstva danes in jutri.

„Slovenci, ki živijo zunaj Slovenije,“ je potem poudaril govornik, **„imajo gotovo pravico zahtevati pomoč od svoje matice, in tudi vplivati na njen razvoj, celo dolžnost, da v okviru lastnih možnosti prispevajo k veljavi matice, da se torej do nje tudi odgovorno obnašajo, in če že ne prispevajo k njeni moči, da vsaj ne krnijo njen ugled; s tem namreč spodkopavajo tla samim sebi in navsezadnje tudi sami sebe izključujejo iz slovenske narodne skupnosti. Enotnost slovenskega prostora pojmujemo torej kot enotnost pravic in dolžnosti Slovencev, kot medsebojno odvisnost in odgovornost.“**

Toda ne delamo si nikakršnih utvar o enotnosti, je menil predsednik Tavčar. Zavedamo se tudi neenotnosti slovenskega prostora, njegove različnosti in celo protislovnosti. Gre pač za različna življenska okolja, ekonomske in socialne strukture prostora, ki v njem živijo posamezni deli slovenskega naroda. **„Zavedamo se ideološke, kulturne in politične raznolikosti, ki je navzoča v slovenskem prostoru, vendar pa menimo, da ta različnost ni treba, da onemogoča medsebojne vezi, sodelovanje in tudi vzpostavljanje tiste enotnosti, ki je potrebna, da se bomo vsi čutili pripadnike ene in iste skupnosti, če se seveda odgovorno obnašamo drug do drugega. Menimo celo, da nas lahko raznolikost, kakršna je v našem prostoru, bogati in pospešuje naš razvoj, lahko nas spodbuja k ustvarjalnosti, preprečuje duhovno lenobo in konformizem ter prispeva k naši odprtosti za vse, kar se kje pojavi novega, človeško vrednega ne glede na to, pod kakšnim imenom ali oznako se pojavi.“**

Zveza kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije, katere statut izrecno govori o sodelovanju s slovenskimi kulturno-prosvetnimi organizacijami v zamejstvu in v tujini z namenom, „da bi tamkajšnji Slovenci ohranili živ stik z matičnim narodom, s slovensko besedo in z dosežki sodobne kulturne ustvarjalnosti v Sloveniji“, bo v bodoče te stike še poglobila. Tozadevno je bilo poudarjeno, da mora politika sodelovanja s Slovenci v zamejstvu tudi v prihodnje upoštevati specifične razmere, v katerih živijo; temu primerno je treba prilagajati vsebino in obliko kulturnih akcij.

Učenci podraveljske kmetijske šole v Sloveniji

Konec septembra so bili učenci slovenske kmetijske šole v Podravljah v gosteh pri mariborskem društvu kmetijskih inženirjev in tehnikov, ki jih je povabilo na tridnevni poučni izlet po severovzhodni Sloveniji. Pod strokovnim vodstvom predsednika društva dipl. inž. Grajfa so učenci obiskali zasebne kmetije, zadruge, kmetijske kombinate in kmetijsko-industrijske obrate na področju Prevalj, Maribora, Ptuja, Ormoža, Ljutomera, Kapele in Radgone.

Na izredno zanimivi in koristni strokovni poti, ki je bila zvrhana prisrčnih sprejemov in iskrenega gostoljubja, so učenci podraveljske kmetijske šole imeli priložnost, da poglobijo svoje strokovno znanje, da spoznajo prijeme, napore in dosežke kmetijske proizvodnje v Sloveniji ter da si naberejo notranjih sil za reševanje vsakdanjih nalog v domačem okolju.

Učenci so se vrnili na svoje domove globoko hvaležni vsem, ki so organizacijsko, strokovno ali gmotno doprinesli k odlično uspelemu in izredno koristnemu poučnemu izletu.

Športni vestnik

SAK PREMAGAL METLOVO

Minulo nedeljo je igralo slovensko nogometno moštvo SAK proti doslej najmočnejšemu nasprotniku Metlovi, ki je bil na prvem mestu v lestvici, in ga premagalo z 2:0. Z zmago, ki so si jo slovenski študentje priborili v zadnjih minutah, so nogometaši zbrali v sedmih igrah 12 točk in zasedajo drugo mesto za moštvom iz Žitare vasi, ki je zbralo pravtako 12 točk. V tekmi proti Metlovi sta zabila gole Marjan Pandl in Peter Waldhauser. Slovenskim študentom pa se v nedeljo 10. oktobra obeta velika možnost, da izpodrinejo v medsebojnem spopadu moštvo iz Žitare vasi s prvega mesta. Tekma bo v Žitari vasi, ljubitelji slovenskega nogometa pa se naj zberejo mnogoštevilno, da bodo podpirali naše nogometaše. V lestvici 2. razreda D vodita moštvi iz Žitare vasi in SAK z 12 točkami pred Metlovo (11), DSG Borovlje, Trnjo vasjo in moštvom iz Pischeldorfa (vsi zbrali po 9 točk).

10. MOTOKROS V LAUNSDORFU

6000 gledalcev si je ogledalo preteklo nedeljo v Launsdorfu pod Visoko Ojstrovico 10. mednarodni motokros, pri katerem je šlo za točke svetovnega prvenstva v četrtlitrski skupini. Skupno so bili v nedeljo na programu 4 teki, in sicer dva teka za pokal Bären-Batterie in dva teka za svetovno prvenstvo do 250 ccm. V dirki za pokal Bären-Batterie, ki je bila povsem avstrijskega značaja, je po dveh vožnjah zmagal Johann Leitner iz Linza pred Dunajčanom Karlom Sommerbauerjem in Tirolcem Gintherjem.

Dramatično sta potekali vožnji za svetovno prvenstvo. Ko je izgledalo, da bo v prvi vožnji zmagal Rus Mojsejev, je kratko pred koncem izpadel zaradi okvare na motorju. Zmagovalec prve vožnje je bil Hakan Andersson iz Švedske pred Belgijcem Robertom. Drugo vožnjo je odločil v svojo korist Finec Mikkola, Robert pa si je s ponovnim drugim mestom zagotovil zmago v končni uvrstitvi.

Z zmago v Launsdorfu je rekordni svetovni prvak Joel Robert že sedmič v letošnji sezoni posegel po prvem mestu in si hkrati zagotovil že petič svetovno prvenstvo v četrtlitrski skupini. Robert je bil svetovni prvak že v letih 1964, 1968, 1969 in 1970. Z letošnjo zmago svetovnega prvenstva je od leta 1968 naprej kar štirikrat po vrsti bil najboljši v skupini do 250 ccm. Drugo mesto v končni uvrstitvi je zasedel Finec Heikki Mikkola pred Čehom Miroslavom Halmom in Jaroslavom Faltom. Edini Avstrijec, ki bi imel možnost za dobro uvrstitev, Sigi Lerner, se je poškodoval že pri treningu. Najboljšo uvrstitev izmed Avstrijcev je naposled dosegel Friedrich Schiechtl z devetim mestom.

DENTISTKA
Helena Galle z dopusta nazaj

Erfolgreiche Österreicher sagen:

„Jetzt sind auch wir für Dr. Kreisky"

Wolfgang Bauer
Dichter

Univ.-Prof. Dr. Karl Kaindl
Forschungsleiter
in der Metallindustrie

Ing. Fritz Morawec
Himalaya-Bergsteiger

Othmar Terenyi
Flugkapitän

Senta Berger

Ich bin Österreicherin
und liebe mein Land.
Ich bin für Tradition –
aber nicht in der Politik.
Ich bin für ein
sozialdemokratisches
Österreich.
Ich bin für Reformen,
und ich bin für
Dr. Kreisky.

RADIO CELOVEC
Slovenske oddaje

Sobota, 9. 10.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 14.00 Und freundlich grüßen die Berge vom Süden, in večno šumijo Drave valovi (nemško-slovenska oddaja).

Nedelja, 10. 10.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 11. 10.: 13.45 Informacije — Ob 100-letnici smrti Marka Pernharta.

Torek, 12. 10.: 13.45 Informacije — Za krmilom — Cerkev in svet.

Sreda, 13. 10.: 13.45 Informacije — Žena, družina, dom.

Četrtek, 14. 10.: 13.45 Informacije — Iz ljudstva za ljudstvo.

Petek, 15. 10.: 13.45 Informacije — Poper in sol.

TV Avstrija 1

Sobota, 9. 10.: 15.15 ORF-koncert — 16.10 Za otroke — 16.35 Pika Nogavička — 17.05 Za družino — 17.35 Naš dragi dom — 18.00 Tedenski obzornik — 18.20 Otrokom za lahko noč — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.16 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Slaščičarka, komedija — 22.05 Šport — 22.35 Čas v sliki — 22.50 Moški v ognju, film.

Nedelja, 10. 10.: 16.30 Državnozborske volitve — 20.30 Šport — 21.05 Kraj zločina — 22.35 Čas v sliki — 22.50 Iz moje knjižnice.

Ponedeljek, 11. 10.: 18.00 Znanje aktualno — 18.20 Otrokom za lahko noč — 18.25 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 18.50 Iz otroških dni filma — 19.16 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Vaš nastop, Al Mundy — 21.05 Telešport — 22.05 Brucknerjeva delavnica — 23.05 Čas v sliki.
Čas v sliki.

Sreda, 13. 10.: 10.00 Kaj morem postati — 10.30 Obiščemo razstavo — 11.00 Zlati okov — 12.30 Telešport — 16.30 Za otroke: Žalostni kralj — 17.40 Mednarodni mladinski obzornik — 18.00 Tečaj francoščine — 18.20 Otrokom za lahko noč — 18.25 Slike iz Avstrije — 18.50 Ljubi stric Bill — 19.16 Pregled sporeda

Torek, 12. 10.: 18.00 Tečaj angleščine — 18.20 Otrokom za lahko noč — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Zahodno od Santa Fe — 19.16 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Nepoznana Koroška — 21.15 Aktualno iz filmskega sveta — 22.05 — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Panorama — 21.15 Krvava poroka — 22.20 Čas v sliki.

Četrtek, 14. 10.: 10.00 Obiščemo razstavo — 10.30 Kaj je pisava? — 11.30 Nova matematika — 12.00 Fizika za vse — 18.00 Tečaj italijanščine — 18.20 Otrokom za lahko noč — 18.25 Športni mozaik — 18.50 Vedno ko je vzel pilule — 19.16 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 V kraljevi službi, film — 21.45 Ob 90-letnici rojstva Pabla Picassoja — 22.25 Čas v sliki.

Petek, 15. 10.: 10.00 Josef Friedrich Perkonig, razvoj pesnika — 10.30 Na obisku pri Cesaru Bresgenu — 11.00 Survival: The Explorers Nile — 11.25 V kraljevi službi — 18.00 Zeleni svet — 18.20 Otrokom za lahko noč — 18.25 Slike iz Avstrije — 18.41 Oddaja delavske zbornice — 18.50 Cesaričin sel: Sultanovi zakladi — 19.16 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Kadar oče s sinom: Poslovni tovariš — 21.15 Aktualno dogajanje — 22.15 Čas v sliki — 22.30 Ob koncu tedna na poti.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 85-6-24. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

S SADNIMI DREVESCI IN GRMIČI DREVESNICE

Marko Polzer
VAZAR
PRI ŠT. VIDU V PODJUNI

so vsi zadovoljni!

TV Avstrija 2

Sobota, 9. 10.: 18.30 Svet knjige — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja — 20.15 Toni, film — 21.45 Telereprize.

Nedelja, 10. 10.: 18.15 Iz moje knjižnice — 18.45 Pod drobnogledom — 19.15 Pogumni ne jočejo, film — 20.50 Smučarska gimnastika — 21.05 Telereprize.

Ponedeljek, 11. 10.: 18.30 Kaj morem postati — 19.00 Konflikt in sprememba — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja — 20.15 Glauber Rocha, portret režiserja — 21.05 Bog in hudič v deželi sonca, brazilski film — 23.00 Telereprize.

Sejem plemenske živine

Zveza rejcev pincgavskega goveda za Koroško in Vzhodno Tirolsko priredi v torek 12. oktobra s pričetkom ob 9.30 uri v Lienzu sejem plemenske živine. Za sejem je prijavljenih 60 bikov ter 170 krav in telic.

Torek, 12. 10.: 18.30 Kaj je pisava? — 19.00 Neznani Jaz — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja — 20.15 Žrtev dolžnosti, drama — 21.40 Telereprize.

Sreda, 13. 10.: 18.30 Nova matematika — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja — 20.15 Big Valley — 21.15 Pisarniški tepček, filmska groteska — 22.45 Telereprize.

Četrtek, 14. 10.: 18.30 Zvok iz človeške roke — 19.00 Kontakt — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja — 20.15 Poznojesenska večerna ura — 21.10 Felix Mendelssohn-Bartholdy — 21.45 Družina Adamovih — 22.10 Telereprize.

Petek, 15. 10.: 18.30 Obiščemo razstavo — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Ob koncu tedna na poti — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja — 20.15 Sinhronizacija — 21.15 Pred novim dnem, film — 22.55 Telereprize.